КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

Брюксел, 21.6.2007
COM(2007) 350 окончателен

2007/0123 (AVC)

Предложение за

РЕШЕНИЕ НА СЪВЕТА

относно подписване на Споразумение за стабилизиране и асоцииране между Европейските общности и техните държави-членки, от една страна, и Република Черна гора, от друга страна, от името на Европейската общност

Предложение за

РЕШЕНИЕ НА СЪВЕТА И НА КОМИСИЯТА

относно сключване на Споразумение за стабилизиране и асоцииране между Европейските общности и техните държави-членки, от една страна, и Република Черна гора, от друга страна

(представени от Комисията)

ОБЯСНИТЕЛЕН МЕМОРАНДУМ

1. Приложените две предложения представляват правните инструменти за подписване и сключване на Споразумение за стабилизиране и асоцииране между Европейските общности и техните държави-членки, от една страна, и Република Черна гора, наричана по-нататък Черна гора, от друга страна: i) Предложение за решение на Съвета за подписване на споразумението; ii) Предложение за решение на Съвета и на Комисията за сключване на споразумението.

2. През април 2005 г. Комисията представя своя доклад за изпълнимост относно Споразумението за стабилизиране и асоцииране (ССА) със Сърбия и Черна гора[1]. Заключението на доклада е, че Сърбия и Черна гора са достатъчно подготвени за започване на преговори за сключване на ССА. На 3 октомври 2005 г. Съветът решава да упълномощи Комисията да започне преговори за сключване на ССА със Сърбия и Черна гора. Преговорите за сключване на Споразумение за стабилизиране и асоцииране със Сърбия и Черна гора са започнати на 10 октомври 2005 г.

3. На 3 юни 2006 г. вследствие на референдум, проведен през май 2006 г., парламентът на Черна гора приема Декларация за независимост и Република Черна гора напуска държавния съюз на Сърбия и Черна гора. В резултат на това, на 24 юли 2006 г. са приети нови директиви за преговори с Черна гора, а преговорите са възобновени на 25 септември 2006 г. Тези преговори приключват на 1 декември 2006 г. след консултации с държавите-членки на ЕС, Споразумението за стабилизиране и асоцииране е парафирано в Подгорица на 15 март 2007 г.

4. ССА обхваща следните основни елементи:

   – разпоредба за политически диалог с Черна гора;

   – разпоредби за засилено регионално сътрудничество, включително перспектива за създаване на свободни зони за търговия между държавите от региона;

   – перспектива за създаване на свободна зона за търговия между Общността и Черна гора в рамките на пет години след влизане в сила на споразумението;

   – разпоредби за движението на работници, свобода на установяване, предлагане на услуги, текущи плащания и движение на капитали;

   – ангажимента на Черна гора да сближи законодателството си с това на ЕС, а именно във важни сфери на вътрешния пазар;

   – разпоредби за сътрудничество с Черна гора в много сфери, включително в сферата на правосъдие, свобода и сигурност;

[1] COM (2005) 476 окончателен от 12 април 2005 г.

– разпоредба за създаване на Съвет за стабилизиране и асоцииране, който да осъществява контрол относно прилагането на споразумението, Комитет по стабилизиране и асоцииране и Парламентарния комитет по стабилизиране и асоцииране.

5. Комисията възлага на Съвета да даде окончателно одобрение на текста на ССА, изготвен в тясно сътрудничество със Специалния комитет, създаден за целта (именно COWEB), и да започне процедури по подписване и сключване на споразумението въз основа на двете приложени предложения.

6. Процедурите за подписване и сключване на споразумението са различни за двете Европейски общности: (Европейската общност и Европейската общност за атомна енергия):

а) относно подписването, първият абзац, първото изречение от член 300, параграф 2 от Договора за ЕО предвижда отделно решение на Съвета за подписването на споразумение от името на Европейската общност; съгласно Договора за ЕОАЕ не се изискват подобни действия;

б) относно сключването на споразумението:

– Съветът сключва споразумението от името на Европейската общност, след като е получил съгласието на Европейския парламент по силата на член 310 от договора;

– Съветът одобрява споразумението от името на Европейската общност за атомна енергия по силата на член 101, параграф втори от Договора за ЕОАЕ, след което споразумението се сключва от Комисията.

7. В съответствие с горепосоченото Комисията иска от Съвета i) да вземе решение относно подписването на споразумението от името на Европейската общност, ii) да сключи споразумението от името на Европейската общност и да даде одобрението си за неговото сключване от страна на Евратом.

Ратификацията на споразумението от всички държави-членки е предпоставка за неговото влизане в сила.

Предложение за

РЕШЕНИЕ НА СЪВЕТА

относно подписване на Споразумение за стабилизиране и асоцииране между Европейските общности и техните държави-членки, от една страна, и Република Черна гора, от друга страна, от името на Европейската общност

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взе предвид Договора за създаване на Европейската общност, и по-специално член 310, заедно с първото изречение от първа алинея на член 300, параграф 2 от него,

като взе предвид предложението на Комисията [2],

като има предвид, че:

(1) Преговорите с Република Черна гора по Споразумението за стабилизиране и асоцииране между Европейските общности и техните държави-членки, от една страна, и Черна гора, от друга, са приключили.

(2) Търговските разпоредби, съдържащи се в това споразумение, имат изключителен характер, свързан с политиката, прилагана в рамките на Процеса на стабилизиране и асоцииране, и няма да представляват за Европейския съюз никакъв прецедент в търговската политика на Общността по отношение на трети държави, различни от тези в Западните Балкани.

(3) В зависимост от евентуалното му сключване на по-късна дата, споразумението, парафирано на 15 март 2007 г., следва да бъде подписано от името на Европейската общност,

[2] ОВ С […], […], стр. […].

РЕШИ:

Член единствен

В зависимост от евентуалното му сключване на по-късна дата, председателят на Съвета е оправомощен с настоящото да посочи лицата, упълномощени да подпишат Споразумението за стабилизиране и асоцииране между Европейските общности и техните държави членки, от една страна, и Република Черна гора, от друга, от името на Европейската общност.

Съставено в Брюксел на

За Съвета:
Председател

2007/0123 (AVC)

Предложение за

РЕШЕНИЕ НА СЪВЕТА И НА КОМИСИЯТА

относно сключване на Споразумение за стабилизиране и асоцииране между Европейските общности и техните държави-членки, от една страна, и Република Черна гора, от друга страна

СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,
КОМИСИЯТА НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ,

като взеха предвид Договора за създаване на Европейската общност, и по-специално член 310, заедно с член 300, параграф 2, алинея първа, последното изречение и член 300, параграф 3, алинея втора от него,

като взеха предвид Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия, и по-специално член 101, параграф втори от него,

като взеха предвид предложението на Комисията,

като взеха предвид одобрението на Европейския парламент[3],

като взеха предвид одобрението на Съвета в съответствие с член 101 от Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия,

като имат предвид, че:

(1) Споразумението за стабилизиране и асоцииране между Европейските общности и техните държави-членки, от една страна, и Република Черна гора, от друга страна, бе подписано от името на Европейската общност в [Брюксел/Люксембург] на ... 2007 г., в зависимост от евентуалното му сключване на по-късна дата, в съответствие с Решение №… /ЕО на Съвета от …[4].

(2) Търговските разпоредби, съдържащи се в споразумението, имат изключителен характер, свързан с политиката, прилагана в рамките на процеса на стабилизиране и асоцииране, и не представляват никакъв прецедент за Европейския съюз в търговската политика на Общността по отношение на трети държави, различни от тези в Западните Балкани.

(3) Настоящото споразумение следва да бъде одобрено,

---

[3] ОВ С […], […], стр. […].
[4] ОВ С […], […], стр. […].

РЕШИХА:

Член 1

Споразумението за стабилизиране и асоцииране между Европейските общности и техните държави-членки, от една страна, и Република Черна гора, от друга страна, приложенията и протоколите към него, както и съвместните декларации и декларацията на Общността, приложена към Заключителния акт, се одобряват с настоящото от името на Европейската общност и Европейската общност за атомна енергия.

Текстовете, посочени в алинея първа, са приложени към настоящото решение.

Член 2

1. Позицията, която трябва да заеме Общността, в рамките на Съвета по стабилизиране и асоцииране и в рамките на Комитета по стабилизиране и асоцииране, когато последният бъде упълномощен да действа от Съвета по стабилизиране и асоцииране, се определя от Съвета, по предложение на Комисията, или когато е целесъобразно от Комисията, всеки път съгласно съответните разпоредби на договорите.

2. Председателят на Съвета председателства Съвета по стабилизиране и асоцииране в съответствие с член 120 от Споразумението за стабилизиране и асоцииране. Представител на Комисията председателства Комитета по стабилизиране и асоцииране в съответствие с неговия Процедурен правилник.

3. Решението за публикуване на решенията на Съвета по стабилизиране и асоцииране и на Комитета по стабилизиране и асоцииране *в Официален вестник на Европейските общности* се взема за всеки случай поотделно, съответно от Съвета и от Комисията.

Член 3

Председателят на Съвета е оправомощен с настоящото да посочи лицата, упълномощени да депозират акта за одобрение, предвиден в член 138 на споразумението от името на Европейската общност. Председателят на Комисията депозира горепосочения акт за одобрение от името на Европейската общност за атомна енергия.

Съставено в Брюксел на

За Съвета:
Председател

За Комисията:
Председател

ПРИЛОЖЕНИЕ

СПОРАЗУМЕНИЕ ЗА СТАБИЛИЗИРАНЕ И АСОЦИИРАНЕ
между Европейските общности и техните държави-членки и Република Черна гора

СПОРАЗУМЕНИЕ ЗА СТАБИЛИЗИРАНЕ И АСОЦИИРАНЕ
между Европейските общности и техните държави-членки и Република Черна гора

КРАЛСТВО БЕЛГИЯ,

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ,

ЧЕШКАТА РЕПУБЛИКА,

КРАЛСТВО ДАНИЯ,

ФЕДЕРАЛНА РЕПУБЛИКА ГЕРМАНИЯ,

РЕПУБЛИКА ЕСТОНИЯ,

РЕПУБЛИКА ГЪРЦИЯ,

КРАЛСТВО ИСПАНИЯ,

ФРЕНСКАТА РЕПУБЛИКА,

ИРЛАНДИЯ,

ИТАЛИАНСКАТА РЕПУБЛИКА,

РЕПУБЛИКА КИПЪР,

РЕПУБЛИКА ЛАТВИЯ,

РЕПУБЛИКА ЛИТВА,

ВЕЛИКОТО ХЕРЦОГСТВО ЛЮКСЕМБУРГ,

РЕПУБЛИКА УНГАРИЯ,

РЕПУБЛИКА МАЛТА,

КРАЛСТВО НИДЕРЛАНДИЯ,

РЕПУБЛИКА АВСТРИЯ,

РЕПУБЛИКА ПОЛША,

ПОРТУГАЛСКАТА РЕПУБЛИКА,

РУМЪНИЯ,

РЕПУБЛИКА СЛОВЕНИЯ,

СЛОВАШКАТА РЕПУБЛИКА,

РЕПУБЛИКА ФИНЛАНДИЯ,

КРАЛСТВО ШВЕЦИЯ,

ОБЕДИНЕНОТО КРАЛСТВО ВЕЛИКОБРИТАНИЯ И СЕВЕРНА ИРЛАНДИЯ,

Договарящите се страни по Договора за създаване на Европейската общност и Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия, и Договора за Европейския съюз, наричани по-нататък „държави-членки“, и

ЕВРОПЕЙСКАТА ОБЩНОСТ И ЕВРОПЕЙСКАТА ОБЩНОСТ ЗА АТОМНА ЕНЕРГИЯ,

наричани по-долу „Общността“,

от една страна, и

РЕПУБЛИКА ЧЕРНА ГОРА, наричана по-нататък Черна гора, от друга страна,

като взеха предвид тесните връзки между страните и ценностите, които те споделят, тяхното желание да задълбочат тези връзки и да установят близки и дълготрайни отношения въз основа на реципрочност и взаимен интерес, което да позволи на Черна гора по-нататъшно укрепване и разширяване на отношенията ѝ с Общността и нейните държави-членки,

като взеха предвид важността на това споразумение, в рамките на процеса на стабилизиране и асоцииране (ПСА) с държавите от Югоизточна Европа, за създаване и консолидиране на стабилен европейски ред, основан на сътрудничество, в чиято основа е Европейският съюз, както и в рамките на Пакта за стабилност,

като взеха предвид готовността на Европейския съюз да интегрира Черна гора във възможно най-пълна степен в политическото и икономическо пространство на Европа и статута ѝ на потенциална кандидат-членка на ЕС въз основа на Договора за създаване на Европейския съюз и в изпълнение на критериите, посочени от Европейския съвет през юни 1993 г., както и обусловеностите на процеса на стабилизиране и асоцииране, в зависимост от успешното прилагане на настоящото споразумение, и по-специално по отношение на регионалното сътрудничество,

като взеха предвид Европейското партньорство, което определя приоритетите за действие с цел подкрепа на усилията на държавата да се приближи към Европейския съюз,

като взеха предвид ангажимента на страните да допринасят по всякакъв начин за политическото, икономическо и институционално стабилизиране на Черна гора, а така също и в региона, чрез развитие на гражданското общество и демократизацията, институционално изграждане и реформа на публичната администрация, интегриране на регионалната търговия и задълбочаване на икономическото сътрудничество, както и чрез сътрудничество в редица сфери, и по-специално в сферата на правосъдието, свободата и сигурността, и чрез укрепване на националната и регионалната сигурност.

като взеха предвид ангажимента на страните за увеличаване на политическите и икономическите свободи като основа на настоящото споразумение, както и техния

ангажимент да спазват човешките права и върховенството на закона, включително правата на лицата, които принадлежат към националните малцинства и демократичните принципи, чрез многопартийна система със свободни и честни избори,

като взеха предвид ангажимента на страните да прилагат цялостно всички принципи и разпоредби на Хартата на ООН, на ОССЕ, и по-специално тези, заложени в Заключителния акт от Хелзинки, заключителните документи от конференциите в Мадрид и Виена, Парижката харта за нова Европа, и Пакта за стабилност за Югоизточна Европа, така че да допринасят за регионалната стабилност и сътрудничество между държавите от региона,

като потвърдиха отново правото на връщане на всички бежанци и вътрешно разселените лица, както и правото на защита на тяхната собственост и други сродни човешки права,

като взеха предвид ангажимента на страните към принципите на свободната пазарна икономика и устойчивото развитие, както и готовността на Общността да допринася за икономическите реформи в Черна гора,

като взеха предвид ангажимента на страните за свободна търговия, в съответствие с правата и задълженията, които произтичат от СТО,

като взеха предвид желанието на страните да продължат да развиват регионалния политически диалог по двустранни и международни въпроси от взаимен интерес, включително по регионални аспекти, вземайки предвид Общата политика за сигурност и сътрудничество (CFSP) на Европейския съюз,

като взеха предвид ангажимента на страните да се борят с организираната престъпност и да засилват сътрудничеството си в борбата срещу тероризма въз основа на декларацията, приета от Европейската конференция на 20 октомври 2001 г.,

убедени, че Споразумението за стабилизиране и асоцииране ще създаде нов климат за икономически отношения между тях и преди всичко за развитието на търговията и инвестициите, които са решаващи фактори за икономическото преструктуриране и модернизацията,

като имат предвид ангажимента на Черна гора да сближи законодателството си в съответните сектори с това на Общността, както и ефективно да го прилага,

като вземат предвид готовността на Общността да осигури решаваща подкрепа за извършване на реформата, както и да използва всички налични инструменти за сътрудничество и техническо, финансово и икономическо съдействие на всеобхватна индикативна многогодишна основа за това начинание,

като потвърждават, че разпоредбите на това споразумение, които попадат в рамките на обхвата на част III, дял IV от Договора за създаване на Европейската общност обвързват Обединеното кралство и Ирландия като отделни страни по договора, а не като част от Европейската общност, докато Обединеното кралство или Ирландия (според случая) не уведоми Черна гора, че вече е обвързана като част от Европейската общност в съответствие с Протокола за позицията на Обединеното кралство и Ирландия, приложен към Договора за Европейския съюз и Договора за създаване на

Европейската общност. Същото се отнася за Дания, в съответствие с Протокола, приложен към договорите за позицията на Дания,

като припомнят Срещата на върха в Загреб, на която бе отправен призив за по-нататъшно укрепване на връзките между държавите от процеса на стабилизиране и асоцииране и Европейския съюз, както и задълбочаване на регионалното сътрудничество,

като припомнят, че срещата на върха в Солун затвърди процеса на стабилизиране и асоцииране като рамка за политиката, обхващаща отношенията на Европейския съюз с държавите от Западните Балкани, и подчерта перспективите за тяхното интегриране в Европейския съюз въз основа на индивидуалния им напредък по пътя на реформите и техните успехи,

като припомнят подписването на Централноевропейското споразумение за свободна търговия в Букурещ на 19 декември 2006 г. като средство за увеличаване на способността на региона да привлича инвестиции и перспективите за неговото интегриране в световната икономика,

в желанието си да установят по-близко културно сътрудничество и да развият обмена на информация,

СЕ СПОРАЗУМЯХА ЗА СЛЕДНОТО:

Член 1

1. Настоящото представлява документ за асоцииране, между Европейските общности и техните държави-членки, от една страна, и Република Черна гора, от друга страна.

2. Целите на това асоцииране са:

   – подкрепа на усилията на Черна гора за укрепване на демокрацията и върховенството на закона;

   – допринасяне за политическата, икономическа и институционална стабилност в Черна гора, както и за стабилизирането на региона;

   – осигуряване на подходяща рамка за политически диалог, позволяващ развитието на тесни политически отношения между страните;

   – осигуряване на подкрепа за усилията на Черна гора за развитието на нейното икономическо и международно сътрудничество, включително чрез сближаване на законодателството ѝ с това на Общността;

   – осигуряване на подкрепа за усилията на Черна гора да завърши прехода към функционираща пазарна икономика;

   – насърчаване на хармоничните икономически отношения и постепенно създаване на зона за свободна търговия между Общността и Черна гора;

– подпомагане на регионалното сътрудничество във всички сфери, обхванати от настоящото споразумение.

ДЯЛ I
ОБЩИ ПРИНЦИПИ

Член 2

Спазването на демократичните принципи и на правата на човека съгласно принципите, провъзгласени във Всеобщата декларация за правата на човека и определени в Европейската конвенция за защита на правата на човека, в Заключителния акт от Хелзинки и в Парижката харта за нова Европа, спазването на международните законови принципи, включително пълно сътрудничество с Международния трибунал за военните престъпления в бивша Югославия (МТВПБЮ), правовата държава, както и спазването на принципите на пазарната икономика, съгласно посоченото в документа на Конференцията за икономическо сътрудничество, проведена в Бон в рамките на КССЕ, са в основата на вътрешните и външни политики на страните, и представляват съществени компоненти на настоящото споразумение.

Член 3

Борбата с разпространението на оръжия за масово унищожение и начините за доставката им представлява основен елемент на споразумението.

Член 4

Договарящите се страни наблягат отново на важността, която придават на изпълнението на международните задължения, а именно – на пълното сътрудничество с МТВПБЮ (ICTY).

Член 5

Международният и регионалният мир и стабилност, развитието на добросъседски отношения, правата на човека и зачитането и защитата на малцинствата са в основата на процеса на стабилизиране и асоцииране, посочени в заключенията на Съвета на Европейския съюз, проведен на 21 юни 1999 г. Сключването и изпълнението на настоящото споразумение попадат в рамките на заключенията на Съвета на Европейския съюз от 29 април 1997 г. и се основават на отделните постижения на Черна гора.

Член 6

Черна гора се ангажира да продължи укрепването на сътрудничеството и добросъседските си отношения с другите държави от региона, включително при подходящо равнище на взаимни отстъпки относно движението на хора, стоки, капитали

и услуги, както и разработването на проекти от общ интерес, а именно онези, свързани с управлението на границите и борбата с организираната престъпност, корупцията, изпирането на пари, незаконната миграция и трафика, и по-специално трафика на хора, леки оръжия и незаконни наркотични вещества. Този ангажимент представлява основен фактор за развитие на отношенията и сътрудничеството между страните и по този начин допринася за регионалната стабилност.

Член 7

Страните отново подчертават важността, която придават на борбата срещу тероризма и изпълнението на международните задължения в тази област.

Член 8

Асоциирането ще се извършва постепенно и ще приключи напълно в рамките на преходен период от най-много 5 години.

Съветът по стабилизиране и асоцииране ще извършва редовен преглед, по правило веднъж годишно, на изпълнението на споразумението, на приемането и изпълнението на законовите, административните, институционалните и икономическите реформи от страна на Черна гора. Този преглед ще се извършва в съответствие с преамбюла и основните принципи на настоящото споразумение. При него ще се вземат предвид приоритетите, определени в рамките на Европейското партньорство, отнасящи се до настоящото споразумение, и той ще бъде в съзвучие с механизмите, определени в рамките на процеса на стабилизиране и асоцииране, а именно доклада за напредъка на процеса на стабилизиране и асоцииране.

Въз основа на този преглед, Комитетът по стабилизиране и асоцииране ще издаде препоръки и ще вземе решения. Трудностите при изготвянето на доклада може да се отнасят до механизмите за разрешаване на спорове, определени в съответствие със споразумението.

Пълното асоцииране ще се осъществява постепенно. Не по-късно от третата година след влизане в сила на споразумението, Комитетът по стабилизиране и асоцииране ще направи задълбочен преглед на прилагането на споразумението. Въз основа на този преглед Комитетът по стабилизиране и асоцииране ще изготви оценка на напредъка, постигнат от Черна гора, и може да вземе решения, от които ще зависи осъществяването на следващите етапи на асоцииране.

Посоченият по-горе преглед няма да се отнася до свободното движение на стоки (дял IV), за което ще бъде предвиден специфичен график в разпоредбите на споразумението.

Член 9

Споразумението съответства напълно и се прилага по начин, който следва съответните разпоредби на СТО, и по-специално член XXIV на ГАТТ 1994 г. и член V на ГАТС.

ДЯЛ II
Политически диалог

Член 10

1. Политическият диалог между страните се задълбочава допълнително в рамките на контекста на настоящото споразумение. Той придружава и затвърждава сближаването между Европейския съюз и Черна гора и спомага за установяването на тесни връзки на солидарност и на нови форми на сътрудничество между страните.

2. Целта на политическия диалог е да насърчава по-специално:

   – пълното интегриране на Черна гора в общността на демократичните народи и постепенното сближаване с Европейския съюз;

   – нарастващото сближаване на позициите на страните по международни въпроси, включително по въпроси на ОВППС, и по-специално чрез целесъобразен обмен на информация, сближаването по онези въпроси, които може да окажат съществено влияние върху страните;

   – регионалното сътрудничество и развитието на добросъседски отношения;

   – общите възгледи за сигурността и стабилността в Европа, включително сътрудничеството в сфери, обхванати от ОВППС на Европейския съюз.

3. Страните считат, че разпространението на оръжия за масово унищожение (ОМУ) и на техните средства за доставка на държавни и на недържавни субекти представлява една от най-сериозните заплахи за международната стабилност и сигурност. Ето защо страните изразяват съгласие да си сътрудничат и да допринасят за противопоставяне на разпространението на оръжия за масово унищожение и на техните средства за доставка чрез пълно спазване и прилагане на национално равнище на съществуващите им задължения съгласно международните договори и споразумения за разоръжаване и неразпространение на оръжия, и други съответни международни задължения. Страните изразяват съгласие, че тази разпоредба представлява съществен елемент от настоящото споразумение и ще бъде част от политическия диалог, който ще придружава и консолидира тези елементи.

   Освен това, страните изразяват съгласие да си сътрудничат и да допринасят за предотвратяване на разпространението на оръжия за масово унищожение и на техните средства за доставка като:

   – предприемат стъпки за подписване, ратифициране или пристъпване към, ако е целесъобразно, и цялостно прилагане на всички други съответни международни инструменти;

   – създаване на ефективна система за контрол на националния износ, чрез контрол на износа и транзита на стоки, свързани с ОМУ, включително контрол на крайните потребители на ОМУ за технологиите с възможна

двойна употреба, както и наличие на ефективни санкции за нарушаване на контрола на износ.

Политическият диалог по този въпрос може да се провежда на регионално равнище.

Член 11

1. Политическият диалог се провежда в рамките на Съвета по стабилизиране и асоцииране, който носи основна отговорност за всеки въпрос, който страните може да представят за разрешаване.

2. По искане на страните, политическият диалог може да се проведе и в следните формати:

   – заседания, когато е необходимо, на старши длъжностни лица, представляващи Черна гора, от една страна, и председателството на Съвета на Европейския съюз, генералния секретар/върховен представител за ОВППС и Комисията, от друга страна;

   – извличане на максимална полза от всички дипломатически канали между страните, включително подходящи контакти с трети държави и в рамките на Обединените нации, ОССЕ, Съвета на Европа и други международни форуми;

   – всякакви други средства, които биха допринесли за консолидиране, развитие и напредък на този диалог, включително онези, определени в Солунската програма.

Член 12

Политическият диалог на парламентарно равнище се провежда в рамките на Парламентарната комисия по стабилизиране и асоцииране, създадена съгласно член 125.

Член 13

Политическият диалог може да протича в многостранна рамка, както и да се проведе под формата на регионален диалог, включващ други държави от региона, а също така и в рамките на ЕС – форум за Западните Балкани.

ДЯЛ III
РЕГИОНАЛНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Член 14

В съответствие с ангажиментите си към опазване на мира и стабилността на международно и регионално равнище и развитието на добросъседски отношения, Черна гора ще насърчава активно регионалното сътрудничество. Чрез програмите за

техническа помощ в рамките на програмите на Европейската общност за оказване на съдействие могат да се подкрепят проекти, които имат регионално или транс-гранично измерение.

Когато Черна гора предвижда да заздрави сътрудничеството си с една от държавите, споменати в членове 15–17 по-долу, тя уведомява и се консултира с Общността и нейните държави-членки съгласно разпоредбите, изложени по-долу в дял X, Институционални, общи и заключителни разпоредби.

Черна гора прилага изцяло съществуващите двустранни споразумения, договорени съгласно Меморандума за разбирателство за улесняване и либерализиране на търговията, подписан в Брюксел на 27 юни 2001 г. от Сърбия и Черна гора и Централноевропейското споразумение за свободна търговия (CEFTA), подписано в Букурещ на 19 декември 2006 г.

Член 15
Сътрудничество с трети държави, подписали Споразумение за стабилизиране и асоцииране

След подписването на настоящото споразумение Черна гора започва преговори с държавите, вече подписали Споразумението за стабилизиране и асоцииране с оглед на сключване на двустранни конвенции за регионално сътрудничество, чиято цел ще бъде разширяване на обхвата на сътрудничеството между съответните държави.

Основните елементи на тези конвенции ще бъдат:

– политически диалог;

– създаване на зони за свободна търговия съгласно съответните разпоредби на СТО;

– взаимни отстъпки относно движението на работници, правото на установяване, предлагането на услуги, текущите плащания и движението на капитали, както и други политики, свързани с движението на хора, на равнище, еднакво с посоченото в настоящото споразумение;

– разпоредби за сътрудничество в други сфери, обхванати или не от настоящото споразумение, а именно в сферата на правосъдието, свободата и сигурността.

Тези конвенции ще съдържат разпоредби за създаване на необходимите институционални механизми, както е целесъобразно.

Тези конвенции се сключват в рамките на 2 години след влизане в сила на настоящото споразумение. Готовността на Черна гора за сключване на такива конвенции ще бъде условие за по-нататъшното развитие на отношенията между Черна гора и Европейския съюз.

Черна гора ще започне подобни преговори с другите държави от региона веднага щом като тези държави подпишат Споразумение за стабилизиране и асоцииране.

Член 16
Сътрудничество с други държави, обхванати от процеса на стабилизиране и асоцииране

Черна гора се стреми към регионално сътрудничество с други държави, обхванати от Процеса на стабилизиране и асоцииране в някои или във всички сфери на сътрудничество, намерили място в настоящото споразумение, а именно онези от общ интерес. Такова сътрудничество винаги трябва да е съвместимо с принципите и целите на настоящото споразумение.

Член 17
Сътрудничество с други държави-кандидатки за присъединяване към ЕС, които не са обхванати от Процеса на стабилизиране и асоцииране

1. Черна гора следва да насърчава сътрудничеството и да сключи конвенция за регионално сътрудничество с всяка държава-кандидатка за присъединяване към ЕС, във всяка от сферите на сътрудничество, обхванати от настоящото споразумение. Такива конвенции следва да имат за цел постепенно синхронизиране на двустранните отношения между Черна гора и въпросната държава до нивото на отношенията между Европейската общност и нейните държави-членки и тази държава.

2. Черна гора започва преговори с Турция, която е в митнически съюз с Европейската общност, с оглед сключването, на взаимноизгодна основа, на споразумение за установяване на зона за свободна търговия в съответствие с член XXIV от ГАТТ, както и за либерализиране на установяването и предлагането на услуги между тях на равнище, еднакво на посоченото в настоящото споразумение в съответствие с член V от ГАТС.

   Тези преговори трябва да започнат колкото може по-скоро, с оглед на сключване на такова споразумение преди края на преходния период, определен в член 18, параграф 1.

ДЯЛ IV
СВОБОДНО ДВИЖЕНИЕ НА СТОКИ

Член 18

1. Общността и Черна гора постепенно установяват зона на свободна търговия, на двустранно равнище и за период с продължителност от най-много пет години, който започва от влизането в сила на настоящото споразумение, в съответствие с разпоредбите на настоящото споразумение и в съответствие с тези на ГАТТ от 1994 г. и тези на СТО. При това те вземат предвид специфичните изисквания, посочени по-долу.

2. При търговията между страните към класификацията на стоките се прилага Комбинираната номенклатура на стоките.

3. За целите на настоящото споразумение митата и таксите с равностоен ефект на мита включват всякакво мито или всякаква такса, наложени във връзка с внос или износ на стока, включително всякаква форма на допълнително мито или допълнителна такса във връзка с такъв внос или износ, но не включват никакви:

– такси, равностойни на вътрешна такса, наложени съгласно разпоредбите на параграф 2, член III от ГАТТ 1994 г.,

– антидъмпингови или изравнителни мерки,

– тарифи или такси, съизмерими с разходите за предоставените услуги.

4. За всеки продукт, базовото мито, към което впоследствие трябва да се приложат тарифните намаления, определени в настоящото споразумение, е:

а) Общата митническа тарифа на Европейската общност, приложена *erga omnes* в деня на подписване на настоящото споразумение;[5]

б) прилаганата тарифа на Черна гора[6].

5. Ако след подписване на настоящото споразумение се приложи намаление на митата на база *erga omnes*, и по-специално намаления, произтичащи от:

а) тарифни преговори в рамките на СТО, или

б) в случай на присъединяване на Черна гора към СТО, или

в) последващи намаления след присъединяването на Черна гора към СТО,

Тези намалени мита заменят базовите мита, посочени в параграф 4, считано от деня на прилагане на съответните намаления.

6. Общността и Черна гора обменят информация за съответните си базови мита и промените в тях.

ГЛАВА I
ПРОМИШЛЕНИ СТОКИ

Член 19

Определение

1. Разпоредбите на тази глава се прилагат към стоките, с произход от Общността или Черна гора, изброени в глави 25–97 на Комбинираната номенклатура, с

---

[5] Регламент (ЕИО) № 2658/87 на Съвета (ОВ L 256, 7.9.1987 г, стр. 1) с неговите годишни изменения

[6] Държавен вестник на Черна гора № 75/05

изключение на стоките, изброени в приложение I, параграф I, точка ii) от Споразумението за селско стопанство на СТО.

2. Търговията между страните със стоки, обхванати от Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия, се осъществява в съответствие с разпоредбите на същия този договор.

Член 20
Отстъпки на Общността за промишлените стоки

1. Митата върху вноса в Общността и таксите с равностоен ефект се премахват след влизането в сила на настоящото споразумение за промишлените стоки с произход от Черна гора.

2. Количествените ограничения за внос в Общността и мерките с равностоен ефект се премахват при влизането в сила на настоящото споразумение за промишлените стоки с произход от Черна гора.

Член 21
Отстъпки на Черна гора за промишлените стоки

1. Митата върху вноса в Черна гора на стоки с произход от Общността, различни от изброените в приложение I, се премахват при влизането в сила на настоящото споразумение.

2. Таксите с равностоен ефект на вносно мито в Черна гора се премахват след влизането в сила на настоящото споразумение за промишлените стоки с произход от Общността.

3. Митата за внос в Черна гора на стоки с произход от Общността, изброени в приложение I, постепенно се намаляват и премахват в съответствие с графика, определен в това приложение.

4. Количествените ограничения за внос в Черна гора на стоки с произход от Общността и мерките с равностоен ефект се премахват след датата на влизане в сила на настоящото споразумение.

Член 22
Износни мита и ограничения за износ

1. След влизането в сила на настоящото споразумение, Общността и Черна гора премахват всякакви износни мита и такси с равностоен ефект при търговията между тях.

2. След влизането в сила на настоящото споразумение, Общността и Черна гора премахват помежду си всички количествени ограничения за износ и мерките с равностоен ефект.

Член 23
По-бързо намаляване на митата

Черна гора заявява готовността си, ако цялостното ѝ икономическо състояние и положението в съответния икономически сектор го позволяват, да намали своите мита при търговията с Общността по-бързо от предвиденото в член 21.

Съветът по стабилизиране и асоцииране анализира положението в това отношение и отправя съответните препоръки.

ГЛАВА II
ЗЕМЕДЕЛИЕ И РИБАРСТВО

Член 24
Определение

1. Разпоредбите на тази глава се прилагат към търговията със земеделски и рибни продукти с произход от Общността или от Черна гора.

2. Терминът „земеделски и рибни продукти“ се отнася за продуктите, изброени в глави 1–24 на Комбинираната номенклатура и за продуктите, изброени в приложение I, параграф I, точка ii) към Споразумението за селското стопанство на СТО.

3. Определението включва риба и рибни продукти, обхванати от глава 3, позиции 1604 и 1605, и под-позиции 0511 91, 2301 20 и бивша 1902 20 („пълнени тестени изделия, които съдържат над 20 тегловни процента риби, ракообразни, мекотели и други водни безгръбначни“).

Член 25
Преработени земеделски продукти

Протокол 1 съдържа търговските споразумения за преработените земеделски продукти, които са изброени в тях.

Член 26
Отстъпки на Общността за внос на земеделски продукти с произход от Черна гора

1. От датата на влизане в сила на настоящото споразумение, Общността премахва всички количествени ограничения и мерки с равностоен ефект за внос на земеделски продукти с произход от Черна гора.

2. От датата на влизане в сила на настоящото споразумение, Общността премахва митата и таксите с равностоен ефект за внос на земеделски продукти с произход от Черна гора, различни от посочените в позиции № 0102, 0201, 0202, 1701, 1702 и 2204 от Комбинираната номенклатура.

За продуктите, обхванати от глави 7 и 8 на Комбинираната номенклатура, за които Общата митническа тарифа предвижда прилагането на мита *ad valorem* и специфично мито, отмяната се отнася единствено до частта *ad valorem* на митото.

3. От датата на влизане в сила на споразумението, Общността определя приложимите мита за износ в Общността на продуктите тип „baby beef“, посочени в приложение II с произход от Черна гора, на 20 % от ad valorem митото и 20 % от специфичното мито съгласно изложеното в Общата митническа тарифа на Европейските общности в рамките на ограничението за годишна тарифна квота от 800 тона, изразени в кланично тегло.

Член 27
Отстъпки на Черна гора за земеделските продукти

1. От датата на влизане в сила на настоящото споразумение, Черна гора премахва всички количествени ограничения и мерки с равностоен ефект за внос на земеделски продукти с произход от Общността.

2. От датата на влизане в сила на настоящото споразумение Черна гора:

   а) премахва приложимите мита за внос на някои земеделски продукти с произход от Общността, изброени в приложение III(а):

   б) намаля постепенно приложимите мита за внос на някои земеделски продукти с произход от Общността, изброени в приложение III(б) в съответствие с графика, определен за всеки продукт в същото това приложение;

   в) намаля постепенно до 50% приложимите мита за внос на някои земеделски продукти с произход от Общността, изброени в приложение III(в) в съответствие с графика, определен за всеки продукт в същото това приложение.

Член 28
Протокол „Вино и спиртни напитки“

Протокол 2 съдържа приложимите договорености за виното и спиртните напитки, посочени в него.

Член 29
Отстъпки на Общността за риба и рибни продукти

1. От датата на влизане в сила на настоящото споразумение, Общността премахва всички количествени ограничения и мерки с равностоен ефект за вноса на риба и рибни продукти с произход от Черна гора.

2. От датата на влизане в сила на настоящото споразумение, Общността премахва всички мита и мерки с равностоен ефект за риба и рибни продукти с произход от Черна гора, различни от изброените в приложение IV. Продуктите, изброени в приложение IV, са подчинени на разпоредбите, залегнали в него.

Член 30
Отстъпки на Черна гора за риба и рибни продукти

1. От датата на влизане в сила на настоящото споразумение, Черна гора премахва всички ограничения и мерки с равностоен ефект за внос на риба и рибни продукти с произход от Общността.

2. От датата на влизане в сила на настоящото споразумение, Черна гора премахва всички мита и мерки с равностоен ефект за риба и рибни продукти с произход от Общността, различни от изброените в приложение V. Продуктите, изброени в приложение V, са подчинени на разпоредбите, залегнали в него.

Член 31
Клауза за преразглеждане

Предвид обема на търговията в сферата на земеделските и рибни продукти между страните, специфичните за тях чувствителни въпроси, правилата от общите политики на Общността и политиките по селско стопанство и по рибарство на Черна гора, ролята на селското стопанство и рибарството за икономиката на Черна гора, последствията от многостранните търговски преговори в рамките на СТО, както и окончателното присъединяване на Черна гора към СТО, Общността и Черна гора, в рамките на Съвета по стабилизиране и асоцииране и не по-късно от 3 години след влизането в сила на настоящото споразумение, разглеждат продукт по продукт, последователно и на подходяща реципрочна основа, възможностите за предоставяне на по-нататъшни взаимни отстъпки за осъществяване на по-голямо либерализиране на търговията в сферата на земеделските и рибните продукти.

Член 32

Независимо от другите разпоредби на настоящото споразумение, и по-специално член 41, предвид специфичната чувствителност на пазарите на земеделски и рибни продукти, ако износът на продукти с произход една от страните, които са предмет на отстъпките, предоставени съгласно членове 25-30, причини сериозно сътресение на пазарите или на вътрешните регулаторни механизми в другата страна, двете страни започват незабавни консултации за намиране на подходящо решение. В изчакване на такова решение, съответната страна може да предприеме мерките, които тя счита за необходими.

Член 33
Защита на географските обозначения за земеделски, рибни и хранителни продукти, различни от вино и спиртни напитки

1. Черна гора осигурява защита на географските обозначения на Общността, регистрирани в Общността съгласно Регламент (ЕО) № 510/2006 на Съвета от 20 май 2006 г., изменян понякога в съответствие с условията на този член. Географските обозначения на Черна гора са допустими за регистрация в

Общността съгласно условията, посочени в Регламент (ЕО) № 510/2006 на Съвета от 20 март 2006 г. и последващите му изменения.

2. Черна гора забранява всяко използване на нейна територия на наименованията, защитени в Общността, за сравними продукти, които не съответстват на спецификацията за географско обозначение. Това се отнася дори за случаите, в които стоката е с обозначен географски произход, а въпросното географско обозначение е използвано при превода, или наименованието е придружено от термин като „вид“, „тип“, „стил“, „имитация“, „метод“ или други подобни изрази.

3. Черна гора отказва регистрация на търговска марка, чието използване съответства на положенията, посочени в параграф 2 на този член.

4. Търговски марки, чието използване съответства на положенията, посочени в параграф 2 на този член, които са били регистрирани в Черна гора или са утвърдени в резултат на употреба, няма да бъдат използвани след 1 януари 2009 г. Това обаче не се отнася за търговски марки, регистрирани в Черна гора, и търговски марки, установени в резултат на употреба, които са притежание на граждани на трети държави, при условие че те не могат да заблудят по някакъв начин обществеността относно качеството, спецификацията и географския произход на стоките.

5. Всяко използване на географските обозначения, защитени в съответствие с параграф 1 на този член като обичайни наименования на такива стоки в Черна гора, се преустановява най-късно на 1 януари 2009 г.

6. Черна гора гарантира, че стоките, изнесени от територията ѝ след 1 януари 2009 г., не са в нарушение на разпоредбите на този член.

7. Черна гора осигурява защитата, посочена в параграфи 1–6 на този член, по своя собствена инициатива, както и по искане на заинтересованата страна.

ГЛАВА III
ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Член 34
Обхват

Разпоредбите на тази глава се отнасят за търговията с всички продукти между страните с изключение на случаите, за които е предвидено друго в настоящото споразумение или в протокол 1.

Член 35
Допълнителни отстъпки

Разпоредбите на този дял не засягат по никакъв начин прилагането на едностранна основа на по-благоприятни мерки от една от страните.

Член 36
Временна забрана

1. От датата на влизане в сила на настоящото споразумение, в рамките на търговията между Общността и Черна гора, не се въвеждат никакви нови мита за внос или такси с равностоен ефект, нито пък се увеличават вече въведените такива.

2. От датата на влизане в сила на настоящото споразумение, в рамките на търговията между Общността и Черна гора, не се въвеждат никакви нови количествени ограничения за внос или износ, или мерки с равностоен ефект, и съществуващите такива не стават по-ограничителни.

3. Независимо от отстъпките, предоставени съгласно членове 26-30, разпоредбите на параграфи 1 и 2 на настоящия член не ограничават по никакъв начин изпълнението на селскостопанската и на рибарската политика, съответно на Черна гора и на Общността, както и вземането на всякакви мерки съгласно тези политики дотолкова, доколкото те не засягат режима за внос, посочен в приложения II-V и протокол 1.

Член 37
Забрана за данъчна дискриминация

1. Общността и Черна гора се въздържат от, и премахват там, където съществува, всяка мярка или практика от вътрешен фискален характер, които пряко или косвено създават дискриминация между стоките на една от страните и сходни стоки с произход от територията на другата страна.

2. Стоките, които се изнасят на територията на една от страните, не могат да се ползват с право на възстановяване на косвени вътрешни данъци над размера на косвените данъци, с които се облагат тези стоки.

Член 38
Мита с фискален характер

Разпоредбите, които се отнасят за постепенно намаляване на митата за внос, се прилагат и по отношение на митата с фискален характер.

Член 39
Митнически съюзи, зони за свободна търговия, трансгранични договорености

1. Настоящото споразумение не изключва запазване или създаване на митнически съюзи, зони за свободна търговия или договорености за трансгранична търговия, освен ако променят търговските договорености, предвидени в настоящото споразумение.

2. По време на преходните периоди, посочени в член 21, настоящото споразумение не засяга изпълнението на специфичните преференциални договорености, които регламентират движението на стоки, предвидени в граничните споразумения, сключени по-рано между една или повече държави-членки и Сърбия и Черна гора, или в резултат на двустранните споразумения,

посочени в дял III и сключени от Черна гора с цел насърчаване на регионалната търговия.

3. Консултациите между страните във връзка със споразуменията, описани в параграфи 1 и 2 на този член и, когато е необходимо, по други важни въпроси, свързани с техните съответни търговски политики към трети държави, се провеждат в рамките на Съвета по стабилизиране и асоцииране. По-специално, в случай на присъединяване на трета държава към Общността, такива консултации се провеждат, за да се гарантира, че в настоящото споразумение са взети предвид взаимните интереси на Общността и на Черна гора.

Член 40
Дъмпинг и субсидии

1. Никоя от разпоредбите на настоящото споразумение не възпрепятства една от страните да предприема мерки за защита на търговията в съответствие с параграф 2 на този член и член 41.

2. Ако една от страните счита, че е налице дъмпинг и/или изравнително субсидиране при търговията с другата страна, същата страна може да вземе подходящи мерки срещу тази практика в съответствие със Споразумението на СТО за прилагане на член VI от ГАТТ 1994 г. или Споразумението на СТО за субсидиите и изравнителните мерки и съответното вътрешно законодателство.

Член 41
Предпазна клауза

1. Между страните се прилагат разпоредбите на член XIX от ГАТТ 1994 г. и Споразумението на СТО за предпазни клаузи.

2. Независимо от разпоредбите на параграф 1 на този член, когато някакъв продукт на една от страните се внася на територията на другата страна в такива големи количества и при такива условия, че причинява или застрашава да причини:

– сериозно влошаване на националната промишленост на сходни или пряко конкурентни продукти на територията на внасящата страна, или

– сериозни сътресения в който и да е сектор на икономиката, или трудности, които могат да доведат до сериозно влошаване на икономическото положение в региона на внасящата страна,

Внасящата страна може да предприеме подходящи двустранни предпазни мерки при условията и в съответствие с процедурите, предвидени в този член.

3. Съгласно посоченото в параграф 2, двустранните предпазни мерки, насочени към внос от другата страна не надвишават необходимото за разрешаване на проблемите, възникнали в резултат на прилагането на настоящото споразумение. Приетата предпазна мярка представлява преустановяване на увеличаването или на намаляването на обхвата на преференциите, предвидени съгласно настоящото споразумение за съответния продукт до максимална граница, съответстваща на базовото мито, посочено в член 18, параграф 4,

букви а) и б), и параграф 5 за същия този продукт. Такива мерки съдържат ясни елементи, които постепенно водят до тяхното премахване, най-късно в края на определения период,, и се предприемат за период не по-дълъг от 2 години**.**

При много особени случаи, мерките могат да бъдат продължени за период, по-дълъг от максимум 2 години. Не се прилагат двустранни предпазни мерки за внос на продукт, който е бил по-рано предмет на такава мярка за период от най-малко 4 години след изтичането на тази мярка.

4. В случаите, посочени в този член, преди да бъдат взети мерките, предвидени в него или в случаите, в които се прилага параграф 5, буква б) на този член, възможно най-скоро, Общността от една страна или Черна гора от друга страна предоставят на Съвета по стабилизиране и асоцииране цялата подходяща информация, необходима за внимателно разглеждане на случая, с оглед намиране на приемливо решение за засегнатите страни.

5. За прилагането на горепосочения параграф важат следните разпоредби:

   а) Проблемите, възникващи от положението, посочено в този член, се представят незабавно за разглеждане от Съвета по стабилизиране и асоцииране, който може да взема всякакви решения, необходими за разрешаване на такива проблеми.

      Ако Съветът по стабилизиране и асоцииране или изнасящата страна не е взела решение, водещо до разрешаване на проблемите, или ако не е било постигнато друго удовлетворително решение в рамките на 30 дни след отнасяне на въпроса до Съвета по стабилизиране и асоцииране, внасящата страна може да приеме подходящи мерки за разрешаване на проблема в съответствие с този член. При избора на предпазни мерки трябва да се дава предимство на тези, които пречат най-малко на изпълнението на договореностите, предвидени в настоящото споразумение. Предпазните мерки, прилагани в съответствие с член XIX от ГАТТ от 1994 г. и Споразумението на СТО за предпазни мерки, запазват равнището/обхвата на преференциите, предоставени съгласно настоящото споразумение.

   б) При наличието на изключителни и критични обстоятелства, изискващи предприемането на незабавни действия, които правят невъзможно предварителното информиране или разглеждане, в зависимост от случая, заинтересованата страна може, в определените в член 24 ситуации, да приложи незабавно необходимите временни мерки за справяне с положението, като незабавно уведомява другата страна за това.

   Предпазните мерки се съобщават незабавно на Съвета по стабилизиране и асоцииране и са обект на периодични консултации в рамките на този орган, и по-специално с оглед на определяне на график за тяхното премахване веднага щом обстоятелствата позволяват това.

6. В случай че Общността, от една страна, или Черна гора, от друга страна, подложат вноса на продукти, които водят до възникване на проблемите, посочени в този член, на административна процедура с цел бързо осигуряване

на информация относно тенденцията в търговските потоци, едната страна уведомява другата страна за това .

Член 42
Клауза при недостиг

1. В случаите, в които съответствието с разпоредбите на този дял води до:

   а) критичен недостиг или заплаха за такъв по отношение на хранителни стоки или други продукти, които са от съществено значение за изнасящата страна; или

   б) реекспорт в трета държава на продукт, срещу който изнасящата страна поддържа количествени ограничения за износ, мита за износ или мерки, или такси с равностоен ефект, и когато положенията, посочени по-горе, пораждат или съществува вероятност да породят големи затруднения за изнасящата страна,

   заинтересованата страна може да предприеме подходящи мерки, съгласно условията и в съответствие с процедурите, посочени в този член.

2. При избора на предпазните мерките трябва да се дава предимство на тези, които най-малко пречат на изпълнението на договореностите от настоящото споразумение. Такива мерки не се прилагат по начин, който може да представлява средство за произволна или необоснована дискриминация, където преобладават същите условия или прикрито ограничаване на търговията, и се премахват, когато вече не са налице условия за тяхното запазване.

3. Преди да бъдат предприети мерките, предвидени в параграф 1 на този член или възможно най-скоро в случаите, при които се прилага параграф 4 на този член, Общността или Черна гора предоставят на Съвета по стабилизиране и асоцииране цялата налична информация по случая с цел намиране на приемливо решение за страните. В рамките на Съвета по стабилизиране и асоцииране страните могат да се споразумяват относно всички необходими средства за отстраняване на затрудненията. Ако не бъде постигнато споразумение в рамките на 30 дни след представянето на въпроса на Съвета по стабилизиране и асоцииране, изнасящата страна може да приложи мерки съгласно този член за износа на съответния продукт.

4. Когато изключителни или критични обстоятелства, които изискват незабавно действие, правят невъзможно предварителното уведомяване или разглеждане, според случая, Общността или Черна гора могат да приложат незабавно предпазните мерки, необходими за справяне с положението, като веднага уведомят другата страна за това.

5. Съветът по стабилизиране и асоцииране се уведомява незабавно за мерките, приложени съгласно този член, които са предмет на периодични консултации в рамките на този орган, и по-специално с цел изготвяне на график за тяхното премахване веднага щом обстоятелствата го позволяват.

Член 43
Държавен монопол

По отношение на всички държавни монополи с търговски характер Черна гора гарантира, че до влизането в сила на настоящото споразумение, няма да се прави разлика относно условията за доставка и продажба на стоки за гражданите на държавите-членки на Европейския съюз и гражданите на Черна гора.

Член 44
Правила за произход

Освен ако е постановено друго в настоящото споразумение, протокол 3 посочва правилата за произход относно прилагането на разпоредбите на настоящото споразумение.

Член 45
Позволени ограничения

Настоящото споразумение не възпрепятства забраните или ограниченията за внос, износ или транзит, наложени на основания за обществения морал, обществения ред или обществената безопасност; защита на живота и здравето на хора, животни или растения; защита на националните съкровища, имащи стойност на произведения на изкуството, на исторически или археологически ценности, или защита на интелектуалната, индустриалната и търговска собственост, или правилата относно златото и среброто. Такива забрани или ограничения, обаче, не представляват средство за произволна дискриминация или прикрито ограничаване на търговията между страните.

Член 46
Липса на административно сътрудничество

1. Страните се споразумяват, че административното сътрудничество е от съществено значение за прилагането и контрола на преференциалното третиране, предвидено съгласно настоящия дял, и подчертават своята ангажираност в борбата с нередностите и измамите в митниците и свързаните с нея въпроси.

2. В случаите, в които едната страна е установила, въз основа на обективна информация, липса на административно сътрудничество и/или нередности или измами съгласно този дял, същата страна може временно да преустанови съответното преференциално третиране на въпросния(те) продукт(ти) в съответствие с този член.

3. За целите на този член, липса на административно сътрудничество означава, inter alia:

   а) многократно неспазване на задълженията за проверка на произхода на съответния(те) продукт(ти);

   б) многократен отказ или неоснователно закъснение при изпълнението и/или съобщаването на резултатите от последвалата проверка на доказателството за произход;

в) многократен отказ или неоснователно закъснение при получаването на пълномощие за провеждане на мисии за административно сътрудничество с цел проверка на автентичността на документите или точността на информацията за предоставяне на въпросното преференциално третиране.

За целите на този член, установяване на нередности или измами може да има, inter alia, в случаи на бързо увеличаване, без допълнително обяснение, на вноса на стоки, надвишавайки обичайното равнище на производство и капацитета за износ на другата страна, свързано с обективна информация за нередности или измами.

4. Прилагането на временно прекратяване е обусловено от следните условия:

а) Страна, която е установила, въз основа на обективна информация, липса на административно сътрудничество и/или нередности или измами уведомява незабавно Комитета по стабилизиране и асоцииране за своето констатация, заедно с обективната информация по случая и започва консултации в рамките на Комитета по стабилизиране и асоцииране, въз основа на цялата налична информация и обективните разкрития за намиране на приемливо решение за двете страни.

б) В случаите, в които страните са започнали посочените по-горе консултации в рамките на Комитета по стабилизиране и асоцииране и не са успели да се споразумеят за приемливо решение в продължение на 3 месеца след уведомлението, въпросната страна може да преустанови временно преференциалното третиране на съответния(те) продукт(ти). Временното преустановяване се съобщава незабавно на Комитета по стабилизиране и асоцииране.

в) Временното преустановяване съгласно този член се ограничава до необходимото за защита на финансовите интереси на съответната страна. То не може да надвишава период от шест месеца, който може да бъде подновен. Комитета по стабилизиране и асоцииране се уведомява незабавно след приемането на решения за временно преустановяване. Те подлежат на периодични консултации в рамките на Комитета по стабилизиране и асоцииране, и по-специално с оглед на тяхното прекратяване веднага щом престанат да съществуват условия за прилагането им.

5. В момента на изпращане на уведомлението до Комитета по стабилизиране и асоцииране съгласно параграф 4, буква а) на този член, съответната страна публикува уведомление за вносителите в своя Държавен вестник. Уведомлението за вносителите посочва, че е налице констатация за съответния продукт, въз основа на обективна информация, за липса на административно сътрудничество и/или за нередности или измами.

Член 47

В случай на грешка от страна на компетентните органи относно правилното управление на преференциалната система при износ, и по-специално при прилагането на разпоредбите на протокол 3 към настоящото споразумение, в случаите, в които такава

грешка води до последствия за митата за внос, договарящата страна, изправена пред такива последствия, може да поиска от Съвета по стабилизиране и асоцииране да разгледа възможностите за приемане на подходящи мерки с цел разрешаване на проблема.

Член 48

Прилагането на настоящото споразумение не засяга прилагането на разпоредбите на правото на Общността за Канарските острови.

ДЯЛ V
СВОБОДНО ДВИЖЕНИЕ НА РАБОТНИЦИ, ПРАВО НА УСТАНОВЯВАНЕ, ПРЕДЛАГАНЕ НА УСЛУГИ, И КАПИТАЛИ

ГЛАВА I
ДВИЖЕНИЕ НА РАБОТНИЦИ

Член 49

1.Съгласно реда и условията, приложими във всяка държава-членка:

– третирането на работници, които са граждани на Черна гора и са законно наети на територията на държава-членка, е недискриминационно по отношение на тяхната националност, условията на труд, възнаграждението или уволнението, в сравнение с нейните собствени граждани;

– законно пребиваващият(та) съпруг(а) и децата на работника, законно нает на територията на държава-членка, с изключение на сезонните работници и работниците, идващи въз основа на двустранни споразумения по смисъла на член 50, освен ако не е посочено друго в тези споразумения, имат достъп до пазара на труда на съответната държава-членка през периода на разрешеното пребиваване за работа на този работник.

2. Черна гора, съгласно реда и условията в тази република, предвижда третирането, посочено в параграф 1 за работниците, които са граждани на държава-членка и са законно наети на нейна територия, както и за техния(тяхната) съпруг(а) и децата, които пребивават законно в посочената държава.

Член 50

1. Отчитайки ситуацията на пазара на труда в държавите-членки, съгласно тяхното законодателство и в съответствие с действащите правила в държавите-членки в сферата на движението на работници:

   – съществуващите улеснения по отношение на достъпа до заетост за работниците на Черна гора, предоставени от държавите-членки по силата на двустранни споразумения, се запазват и, ако е възможно, да бъдат подобрени;

   – другите държави-членки разглеждат възможността за сключване на подобни споразумения.

2. След 3 години Съветът по стабилизиране и асоцииране разглежда предоставянето на други улеснения, включително улеснения за достъп до професионално обучение, в съответствие с действащите правила и процедури в държавите-членки, като взема предвид ситуацията на пазара на труда в държавите-членки и Общността като цяло.

Член 51

1. Определят се правила за съгласуване на системите за социално осигуряване за работниците, които са граждани на Черна гора и са законно наети на територията на държава-членка, както и за законно пребиваващите там членове на техните семейства. За тази цел, с решение на Съвета по стабилизиране и асоцииране, което не засяга никакви права или задължения, произтичащи от двустранни споразумения, в които се предвижда по-благоприятно третиране, се въвеждат следните разпоредби:

   – всички периоди на осигуряване, заетост или пребиваване, завършени от такива работници в различните държави-членки, се събират за целта на пенсиите и придобиване на анюитет за възраст, инвалидност, смърт и осигуряване на медицинска помощ на такива работници и членове на такива семейства;

   – всички пенсии или анюитети за възраст, смърт, трудова злополука или професионална болест, или за инвалидност в резултат на посоченото по-горе, с изключение на обезщетенията, за които не се плащат вноски, се прехвърлят безплатно при лихвата, прилагана по силата на закона за държави или държави-членки, които са длъжник;

   – такива работници получават семейни надбавки за членовете на техните семейства, съгласно посоченото по-горе;

2. Черна гора третира работниците, които са граждани на държава-членка и са законно заети на нейна територия, както и членовете на техните семейства, законно пребиваващи там, по начин, подобен на посочения във второто и третото тире на параграф 1.

ГЛАВА II
УСТАНОВЯВАНЕ

Член 52

Определение

По смисъла на настоящото споразумение:

а) „Дружество на Общността“ или „дружество на Черна гора“ означава съответно, дружество, създадено съгласно законите на държава-членка или на Черна гора, чието седалище или централно управление, или основно място на стопанска дейност е на територията на Общността или на територията на Черна гора. Ако обаче дружеството, създадено в съответствие със законите на държава-членка или на Черна гора, има единствено регистриран офис, съответно на територията на Общността или на Черна гора, дружеството се счита за дружество на Общността или на Черна гора, ако дейността му е истински и непрекъснато свързана с икономиката на една от държавите-членки или на Черна гора;

б) „Дъщерно дружество“ означава дружество, което е ефективно контролирано от първото дружество;

в) „Клон“ на дружество означава място на стопанска дейност, което не е юридическо лице, което има съдебна регистрация, като разширение на дружество-майка, което се управлява и е материално оборудвано за водене на преговори с трети страни за извършване на стопанска дейност, така че последните, въпреки че знаят, че ако е необходимо ще имат правна връзка с дружеството-майка, чието централно управление е в чужбина, не трябва да работят директно с такова дружество-майка, а могат да извършват стопанска дейност на мястото на стопанска дейност, което представлява разширението;

г) „Установяване“ означава:

(i) за граждани, правото да започват стопански дейности като самонаети лица и да създават предприятия, и по-специално дружества, върху които осъществяват ефективен контрол. Самонаетостта и започването на стопанска дейност от граждани на една от страните не обхващат търсене или заемане на място на пазара на труда, или не дават право на достъп до пазара на труда на друга страна. Разпоредбите на тази глава не се прилагат за тези, които не са основно самостоятелно заети лица;

(ii) за дружества на Общността или на Черна гора, правото да предприемат стопански дейности чрез създаване на филиали и клонове в Черна гора, или съответно в Общността;

д) „Дейности“ означава извършване на стопански дейности;

е) „Стопански дейности“ по принцип включва дейности от промишлен, търговски, професионален характер и занаятчийски дейности;

ж) „Гражданин на Общността“ и „гражданин на Черна гора“ означава физическо лице, което е гражданин съответно на една от държавите-членки или на Черна гора;

з) за международния морски транспорт, включващ интермодални дейности с пътувания по море, за гражданите на държави-членки или на Черна гора, установени извън Общността или Черна гора, и за корабните дружества, установени извън Общността или Черна гора, и контролирани от граждани на държава-членка или граждани на Черна гора, също важат разпоредбите на тази глава и глава III, ако техните плавателни съдове са регистрирани в тази държава-членка или в Черна гора, в съответствие със законодателството на тази държава-членка или на Черна гора;

и) „Финансови услуги“ означава онези услуги, описани в приложение VI. Съветът по стабилизиране и асоцииране може да разшири или измени обхвата на това приложение.

Член 53

1. Черна гора улеснява започването на дейности на нейна територия от страна на дружества и граждани на Общността. За тази цел след влизането в сила на настоящото споразумение тя осигурява:

(i) за установяването на дружества на Общността на територията на Черна гора, третиране не по-малко благоприятно от това на нейните собствени дружества или на дружества на трета държава, което е по-доброто от двете;

(ii) за дейността на филиали и клонове на дружества на Общността, вече установени на територията на Черна гора, третиране, което е не по-малко благоприятно от това на техните собствени дружества и клонове или на който е да е филиал и клон на дружество на трета държава, което е по-доброто от двете.

2. От влизането в сила на настоящото споразумение, Общността и нейните държави-членки осигуряват:

(i) за установяването на дружества на Черна гора третиране, което е не по-малко благоприятно от това на държавите-членки спрямо техните собствени дружества или дружество на трета държава, което е по-доброто от двете;

(ii) за дейността на филиалите и клоновете на дружества на Черна гора, установени на нейна територия, третиране, което е не по-малко благоприятно от това на държавите-членки спрямо техните собствени дружества и клонове, или всеки филиал или клон на дружество на която и да е трета държава, установена на тяхна територия, което е по-доброто от двете.

3. Страните не приемат никакви нови разпоредби или мерки, които въвеждат дискриминация, в сравнение с техните собствени дружества, относно установяването на каквито и да е дружества на другата страна на тяхна територия или по отношение на тяхната дейност, след като те вече са установени.

4. Четири години след влизането в сила на настоящото споразумение Съветът по стабилизиране и асоцииране определя условията за разширяване на обхвата на посочените по-горе разпоредби за установяване на граждани на Общността и на Черна гора с цел предприемане на стопански дейности като самонаети лица.

5. Независимо от разпоредбите на този член:

   а) От влизането в сила на настоящото споразумение, филиалите и клоновете на дружества на Общността имат право да използват и наемат недвижимо имущество в Черна гора;

   б) От влизането в сила на споразумението, филиалите и клоновете на дружества на Общността имат право да придобиват и упражняват право на собственост върху недвижимо имущество в качеството си на дружества на Черна гора, а по отношение на обществените блага/стоки от общ интерес, същите права, които упражняват съответно дружествата на Черна гора, когато тези права са необходими за извършване на стопанските дейности, за които са установени.

Член 54

1. Съгласно разпоредбите на член 56, с изключение на финансовите услуги, описани в приложение VI, страните могат да регламентират установяването и дейностите на дружества и граждани на тяхна територия дотолкова, доколкото тези регламенти не представляват дискриминация срещу дружествата и гражданите на другата страна в сравнение с нейните собствени дружества и граждани.

2. По отношение на финансовите услуги, независимо от всички други разпоредби на настоящото споразумение, всяка страна може да предприема мерки, диктувани от съображения за предпазливост, включително за защита на инвеститорите, вложителите, титулярите на полици или лицата, към които доставчиците на финансови услуги имат фидуциарно задължение, или с цел осигуряване на цялостта и стабилността на финансовата система. Тези мерки не се използват, за да може страната да избегне от задълженията си по силата на настоящото споразумение.

3. Нищо в настоящото споразумение не може да се тълкува като съдържащо изискване към една страна да разкрива информация за делата и сметките на отделните клиенти или всякаква поверителна, или лична информация, която притежават обществените образувания.

Член 55

1. Независимо от разпоредбите за противното, съдържащи се в многостранното споразумение за създаване на Общото европейско авиационно пространство (ECAA), разпоредбите на тази глава не се прилагат по отношение на въздушните транспортни услуги, транспортните услуги по вътрешните водни пътища и услугите, свързани с морско крайбрежно плаване (каботаж).

2. Съветът по стабилизиране и асоцииране може да отправя препоръки за подобряване на установяването и дейностите в сферите, обхванати от параграф 1.

Член 56

1. Разпоредбите на членове 53 и 54 не възпрепятстват прилагането на специфични правила от едната страна относно установяването и оперирането на нейна територия на клонове на дружества на другата страна - нерегистрирани като юридическо лице на територията на първата страна, които са обосновани от законови или технически различия между такива клонове, в сравнение с клоновете на дружества, регистрирани като юридическо лице на нейна територия или по отношение на финансови услуги, поради съображения за предпазливост.

2. Разликата в третирането не излиза извън границите на необходимото в резултат на такива законови или технически различия, или по отношение на финансови услуги, поради съображения за предпазливост.

Член 57

С цел улесняване на гражданите на Общността и на гражданите на Черна гора да започнат и упражняват регламентирани професионални дейности съответно в Черна гора и в Общността, Съветът по стабилизиране и асоцииране разглежда кои са необходимите стъпки за взаимно признаване на квалификациите. Той може да предприеме всички необходими мерки за постигане на тази цел.

Член 58

1. Дружество на Общността или на Черна гора, установено съответно на територията на Република Черна гора или на Общността, е оправомощено да назначава или е назначило чрез един от своите филиали или клонове, в съответствие с действащото законодателство в приемащата държава, на чиято територия се установява, съответно на територията на Република Черна гора или на Общността, служители, които са граждани на държави-членки или съответно на Черна гора, при условие че такива служители са персонал, упражняващ ключови функции, съгласно посоченото в параграф 2, и са наети основно от дружества, филиали или клонове. Разрешителните за пребиваване и работа на такива служители обхващат само периода на тази заетост.

2. Персоналът, упражняващ ключови функции, на гореспоменатите дружества, посочени по-нататък като „организации“ представлява „вътрешно корпоративен трансфер на персонал“ съгласно посоченото в буква в) на този

параграф в следните категории, при условие че организацията е юридическо лице и че съответните лица са били наети от нея или са били партньори в нея (различни от мажоритарни акционери), поне през годината, която предшества непосредствено такова движение:

а) Лица, работещи на ръководна длъжност в рамките на организация, които преди всичко ръководят управлението на учреждението, като са контролирани или направлявани от съвет на директорите или акционерите в стопанската дейност или техен еквивалент, включително:

– управляващи учреждението, отдела или подразделението на учреждението;

– ръководещи и контролиращи работата на други контролиращи, професионални или управленски служители;

– оправомощени лично да назначават и уволняват или да препоръчват назначаването, уволняването или други действия спрямо персонала;

б) Лица, работещи в рамките на организация, които притежават необикновени познания, важни за услугите, за оборудването за научноизследователски дейности, за техниките или управлението на тази организация. Оценката на такива познания може да отразява, освен специфичните за организацията познания, високо ниво на квалификация за вида на работа или търговия, което изисква специфични технически познания, включително членство в акредитирана професия;

в) „ Вътрешно-командирован кадър“ е определение за физическо лице, което работи в дадена организация на територията на една от страните и което, за целите на извършване на стопанска дейност, е временно преместено на територията на другата страна; основното седалище на стопанска дейност на съответната организация трябва да е на територията на едната страна, а командироването трябва да е към институцията на тази организация (клон, филиал), която ефективно осъществява подобни стопански дейности на територията на другата страна.

3. Влизането и временното пребиваване на територията на Общността или на Черна гора на граждани на Черна гора и съответно на граждани на Общността се разрешава, когато тези представители на дружества са лица, работещи на ръководна длъжност съгласно посоченото в параграф 2, буква а) по-горе, в рамките на дружеството, и отговарят за откриването на филиал на дружество на Общността или на клон на дружество на Черна гора, или на филиал на дружество на Черна гора, или на клон на дружество на Общността, съответно в държава-членка или в Република Черна гора, когато:

– тези представители не са ангажирани с извършването на директни продажби или доставка на услуги и не получават възнаграждение от източника, разположен на територията на държавата на установяване, и

– основното място на стопанска дейност на дружеството е съответно извън Общността или Черна гора и няма друг представител, офис, клон или филиал в тази държава-членка или съответно в Черна гора.

ГЛАВА III
ПРЕДЛАГАНЕ НА УСЛУГИ

Член 59

1. Общността и Черна гора се ангажират, в съответствие със следните разпоредби, да предприемат необходимите стъпки, за да позволят постепенното предлагане на услуги от компании на Общността, на Черна гора или от граждани на Общността или на Черна гора, които са установени на територията на страна, различна от тази на лицето, за което са предназначени услугите.

2. В съответствие с процеса на либерализиране, посочен в параграф 1, страните разрешават временно движение на физическите лица, които предлагат услуга или са наети от доставчика на услуги като персонал, упражняващ ключови функции, съгласно член 58, включително физически лица, които са представители на Общността или на дружество на Черна гора, или се стремят към временно влизане с цел водене на преговори за продажба на услуги или сключване на споразумения за продажба на услуги за същия доставчик на услуги, като тези представители няма да бъдат ангажирани с преки продажби на широката общественост или с предоставянето на услуги.

3. След 4 години Съветът по стабилизиране и асоцииране предприема мерките, необходими за постепенно изпълнение на разпоредбите на параграф 1. Взема се предвид напредъка, постигнат от страните при сближаването на техните законодателства.

Член 60

1. Страните не предприемат никакви мерки или действия, които правят условията за предлагане на услуги от граждани или дружества на Общността и Черна гора, установени на територията на страна, различна от тази на лицето, за което са предназначени услугите, значително по-ограничителни в сравнение със съществуващото положение в деня, който предшества деня на влизане в сила на споразумението.

2. Ако едната страна е на мнение, че мерките, въведени от другата страна, от момента на влизане в сила на споразумението, водят до положение, което е значително по-ограничително по отношение на предлагането на услуги в сравнение със съществуващото положение на датата на влизане в сила на споразумението, тази първа страна може да изиска от другата страна започването на консултации.

Член 61

По отношение на предлагането на транспортни услуги между Общността и Черна гора, се прилагат следните разпоредби:

1. По отношение на сухопътния транспорт, Протокол 4 посочва принципите, приложими за отношението между страните с цел осигуряване, по-специално, на неограничен транзитен транспорт през Черна гора и Общността като цяло, на ефективно прилагане на принципа на недискриминация и постепенно хармонизиране на транспортното законодателство на Черна гора с това на Общността.

2. По отношение на международния морски транспорт страните се ангажират да прилагат ефективно принципа на неограничен достъп до международните морски пазари и сделки на търговска основа, както и да спазват международните и европейски задължения в сферата на стандартите за безопасност, сигурност и опазване на околната среда.

   Страните потвърждават ангажираността си към създаването на свободна конкурентна среда като основна характеристика на международния морски транспорт.

3. Като прилагат принципите на параграф 2, страните:

   а) не въвеждат клаузи за разпределение на корабните товари в бъдещи двустранни споразумения с трети държави;

   б) премахват, при влизането в сила на настоящото споразумение, всички едностранни мерки и административни, технически, и други трудности, които могат да имат ограничителен или дискриминационен ефект върху свободното предлагане на услуги в сферата на международния морски транспорт;

   в) Всяка страна предоставя, *inter alia*, не по-малко благоприятни условия за корабите, оперирани от граждани или дружества на другата страна, от тези, предоставени на собствените кораби на страната, по отношение на достъпа до пристанища, отворени за международна търговия, използването на инфраструктура и спомагателни морски услуги на тези пристанища, както и свързаните с това налози и такси, митнически съоръжения и осигуряване на корабни места, и оборудване за товарене и разтоварване.

4. С цел осигуряване на съгласувано развитие и постепенно либерализиране на транспорта между страните, адаптирани към техните реципрочни търговски потребности, условията за взаимен пазарен достъп във въздушния транспорт се уреждат с Многостранно споразумение за създаване на общо европейско авиационно пространство (ECAA).

5. Преди сключването на споразумението, посочено в параграф 4, страните не предприемат никакви мерки или действия, които са по-ограничителни или

дискриминационни в сравнение със съществуващото положение преди влизане в сила на настоящото споразумение.

6. Черна гора адаптира законодателството си, включително административните, техническите и други норми, към тези на Общността, съществуващи във всеки един момент в сферата на въздушния, морския, сухопътния транспорт и транспорта по вътрешни водни пътища до степен, която служи за целите на либерализиране и взаимен достъп до пазарите на страните и улеснява придвижването на пътници и стоки.

7. В синхрон с общия напредък за постигане на целите на тази глава, Съветът по стабилизиране и асоцииране разглежда начините за създаване на необходимите условия за осигуряване на по-голяма свобода при предоставянето на транспортни услуги по въздух, суша и вътрешни водни пътища.

ГЛАВА IV
ТЕКУЩИ ПЛАЩАНИЯ И ДВИЖЕНИЕ НА КАПИТАЛИ

Член 62

Страните се ангажират да разрешават извършването на всички плащания и парични преводи по текущата сметка на платежния баланс в свободно конвертируема валута между Общността и Черна гора в съответствие с разпоредбите на член VIII от членовете на Споразумението за Международния валутен фонд.

Член 63

1. По отношение на сделките по капиталовия баланс и финансовата сметка на платежния баланс, от датата на влизане в сила на настоящото споразумение, страните осигуряват свободно движение на капитали, свързани с преки инвестиции, направени в дружества, учредени в съответствие със законодателството на страната домакин, и с инвестициите, направени в съответствие с разпоредбите на глава II от дял V, а също и с ликвидацията или репатрирането на тези инвестиции и на всяка печалба, произтичаща от тях.

2. По отношение на сделките по капиталовия баланс и финансовата сметка на платежния баланс, от датата на влизане в сила на настоящото споразумение, страните осигуряват свободно движение на капитали, свързани с кредити по търговски сделки или предоставяне на услуги, в които участват граждани на една от страните, както и с финансови заеми и кредити със срок на погасяване повече от една година.

3. От датата на влизане в сила на настоящото споразумение Черна гора предвижда национално третиране на гражданите на ЕС, които придобиват недвижимо имущество на нейна територия.

4. От датата на влизане в сила на настоящото споразумение Общността и Черна гора осигуряват свободно движение на капитали, свързани с инвестиционното портфолио и финансовите заеми и кредити със срок на погасяване по-малко от една година.

5. Независимо от разпоредбите на параграф 1, страните се въздържат от въвеждане на нови ограничения по отношение на движението на капитали и текущите плащания между лицата с постоянно местопребиваване в Общността и Черна гора, и от придаване на още по-ограничителен характер на съществуващите договорености.

6. Независимо от разпоредбите на член 62 и на този член, когато при изключителни обстоятелства свободното движение на капитали между Общността и Черна гора причинява или застрашава да причини сериозни затруднения за прилагането на политиката, свързана с обменния курс или на валутната политика на Общността или на Черна гора, съответно Общността и Черна гора могат да предприемат предпазни мерки по отношение на движението на капитали между Общността и Черна гора за период, не по-дълъг от шест месеца, ако подобни мерки са строго необходими.

7. Горепосочените разпоредби не предвиждат нищо, което да ограничава правата на икономическите оператори на страните относно придобиването на по-благоприятно третиране, което може да е предвидено в съществуващо двустранно или многостранно споразумение, включващо страните по настоящото споразумение.

8. Страните се консултират взаимно за улесняване на движението на капитали между Общността и Черна гора, за да подкрепят целите на настоящото споразумение.

Член 64

1. По време на първата година след датата на влизане в сила на настоящото споразумение, Общността и Черна гора предприемат мерките, позволяващи създаване на необходимите условия за по-нататъшно постепенно прилагане на правилата на Общността за свободно движение на капитали.

2. До края на втората година след датата на влизане в сила на настоящото споразумение, Съветът по стабилизиране и асоцииране определя условията за цялостно прилагане на правилата на Общността относно движението на капитали в Черна гора.

ГЛАВА V
ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Член 65

1. Разпоредбите на настоящия дял се прилагат, при условие че се спазват ограниченията, обосновани от съображения, свързани с обществения ред, обществената безопасност или общественото здраве.

2. Те не се прилагат за дейности, които — макар и понякога — са свързани с упражняването на официална власт на територията на едната или другата страна.

Член 66

За целите на прилагане на този дял нищо в настоящото споразумение не представлява пречка за прилагането от страните на техните законови и подзаконови разпоредби, касаещи приемането и пребиваването, трудовата заетост, условията на труд, установяването на физически лица и предлагането на услуги, и по-специално издаването, подновяването или отказа на разрешително за пребиваване, при условие че с това не се свеждат до нула или не се намаляват предимствата, които една от страните извлича от конкретна разпоредба на настоящото споразумение. Настоящата разпоредба не засяга прилагането на член 65.

Член 67

Дружествата, които са контролирани и съвместно притежавани от дружества или граждани на Черна гора и дружества или граждани на Общността, също са обхванати от разпоредбите на този дял.

Член 68

1. Предоставеният статут на най-облагодетелствана нация в съответствие с разпоредбите на този дял не се прилага за данъчните привилегии, които страните предоставят или ще предоставят в бъдеще въз основа на споразумения, целящи да избегнат двойното данъчно облагане, или други данъчни договорености.

2. Никоя от разпоредбите на този дял не се тълкува по начин, който може да попречи на приемането или прилагането от страните на която и да било мярка, насочена към предотвратяване на избягването или укриването на данъци в съответствие с данъчните разпоредби на споразуменията, целящи да избегнат двойното данъчно облагане, други данъчни договорености или националното данъчно законодателство.

3. Никоя от разпоредбите на този дял не се тълкува по начин, който препятства държавите-членки или Черна гора да правят разлика при прилагането на съответните разпоредби на тяхното данъчно законодателство между данъкоплатците, които не се намират в идентично положение, и по-специално по отношение на тяхното местопребиваване.

Член 69

1. Страните се стремят, доколкото е възможно, да избягват налагането на ограничителни мерки, включително мерки, свързани с вноса, за целите на платежния баланс. Страна, която приема такива мерки представя възможно най-бързо на другата страна график за тяхното премахване.

2. В случаите, в които една или повече държави-членки или Черна гора изпитват сериозни затруднения по отношение на платежния баланс, или са неизбежно застрашение от това, Общността или Черна гора могат, в съответствие с условията, определени в Споразумението за СТО, да приемат ограничителни мерки, включително мерки, свързани с вноса, които са с ограничена продължителност и не могат да надвишават онова, което е строго необходимо за разрешаване на положението с платежния баланс. Общността или Черна гора, според случая, незабавно уведомяват другата страна за това.

3. Не се прилагат никакви ограничителни мерки за парични преводи, свързани с инвестиране, и по-специално с връщане в държавата на инвестирани или реинвестирани суми, или на всякакви приходи, произтичащи от тях.

Член 70

Разпоредбите на този дял се коригират постепенно, и по-специално с оглед на изискванията, произтичащи от член V от Общото споразумение за търговията с услуги (GATS).

Член 71

Разпоредбите на настоящото споразумение не засягат прилагането от която и да е страна на каквато и да е мярка, необходима за предотвратяване на заобикалянето мерките ѝ относно достъпа на трета държава до нейния пазар чрез разпоредбите на настоящото споразумение.

ДЯЛ VI
СБЛИЖАВАНЕ НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО, ПРАВОПРИЛАГАНЕ И ПРАВИЛА ЗА КОНКУРЕНЦИЯ

Член 72

1. Страните отчитат значението на сближаването на съществуващото законодателство на Черна гора с това на Общността, както и значението на неговото ефективно прилагане. Черна гора се стреми да гарантира, че съществуващите ѝ закони и бъдещото ѝ законодателство постепенно ще бъдат синхронизирани с *достиженията на правото* на Общността. Черна гора ще гарантира, че съществуващото и бъдещото ѝ законодателство ще бъдат правилно прилагани и изпълнявани.

2. Това сближаване ще започне от датата на подписване на споразумението и постепенно ще обхване всички елементи на *достиженията на правото* на Общността, посочени в настоящото споразумение до края на преходния период, определен в член 8 на настоящото споразумение.

3. В началния етап, сближаването ще бъде насочено към основни елементи на *достиженията на правото* в сферата на вътрешния пазар, включително законодателство във финансовия сектор, правосъдие, свобода и сигурност, както и по въпроси, свързани с търговията. На по-късен етап, Черна гора ще се съсредоточи върху оставащите части от *достиженията на правото* на Общността.

Сближаването ще се извърши въз основа на програма, за която трябва да има съгласие между Комисията на Европейските общности и Черна гора.

4. Черна гора определя, с одобрението на Комисията на Европейските общности, условията за контрол на изпълнението на сближаването на законодателството и действията за прилагане на закона, които трябва да бъдат предприети.

Член 73

Разпоредби, свързани с конкуренцията и други икономически разпоредби

1. Несъвместими с правилното действие на споразумението, доколкото могат да повлияят на търговията между Общността и Черна гора, са:

(i) всички споразумения между предприятия, решения на сдружения на предприятия и съгласувани практики между предприятия, имащи за цел или краен резултат предотвратяване, ограничаване или нарушаване на конкуренцията;

(ii) злоупотреба от страна на едно или повече предприятия с господстващо положение на територията на Общността или на Черна гора като цяло, или на голяма част от тази територия;

(iii) всякаква държавна помощ, която нарушава или заплашва да наруши конкуренцията чрез поставянето в по-благоприятно положение на определени предприятия или определени продукти.

2. Всякакви практики, които противоречат на този член, се преценяват въз основа на критерии, произтичащи от прилагането на правилата за конкуренция, приложими в Общността, и по-специално от членове 81, 82, 86 и 87 на Договора за създаване на Европейската общност и тълкувателните инструменти, приети от институциите на Общността.

3. Страните гарантират наличието на функционално независим публичен орган, на който са предоставени правомощията, необходими за цялостно прилагане на параграф 1 (i) и (ii) на този член по отношение на частните и публични предприятия и предприятията, на които са били предоставени специални права.

4. В рамките на една година след влизането на настоящото споразумение в сила, Черна гора посочва функционално независим орган, на който са предоставени правомощията, необходими за цялостно прилагане на параграф 1, точка iii) на този член. Този публичен орган има, *inter alia,* право да разрешава схеми за държавна помощ и отпускането на индивидуални безвъзмездни помощи в

съответствие с параграф 2 на този член, както и право да нарежда възстановяване на държавна помощ, която е била отпусната незаконно.

5. Общността, от една страна, и Черна гора, от друга страна, гарантират прозрачността в областта на държавните помощи, *inter alia,* като представят на другата страна редовен годишен доклад, или негов еквивалент, следвайки методологията и представянето на изследването на Общността за държавните помощи. По искане на една от страните, другата страна предоставя информация за отделните случаи на публична помощ.

6. Черна гора изготвя подробен опис на схемите за държавни помощи, установени преди създаването на органа, посочен в параграф 4, и привежда такива схеми за държавни помощи в съответствие с критериите, определени в параграф 2 на този член в рамките на не повече от 4 години след влизане в сила на настоящото споразумение.

7. (а) С цел прилагане на разпоредбите на параграф 1, точка iii), страните признават, че по време на първите 5 години след влизането в сила на настоящото споразумение, всяка публична помощ, предоставена от Черна гора, се преценява с оглед на факта, че Черна гора се счита за зона, идентична на зоните на Общността, описани в член 87, параграф 3, буква а) от Договора за създаване на Европейската общност.

(б) В рамките на 4 години след влизането в сила на настоящото споразумение, Черна гора представя на Комисията на Европейските общности данните за БВП на глава от населението, хармонизирани на ниво NUTS II. След това публичният орган, посочен в параграф 4, и Комисията на Европейските общности оценяват съвместно допустимостта на регионите на Черна гора, както и максималния интензитет на помощите за тях с цел изготвяне на карта за регионалните помощи въз основа на насоките на Общността.

8. С протокол 5 се определят правилата за държавни помощи в стоманенодобивната промишленост, както е целесъобразно. С този протокол се определят приложимите правила, в случай че е отпусната помощ за преструктуриране на стоманенодобивната промишленост. В него се подчертава изключителния характер на такава помощ и фактът, че помощта може да бъде ограничена във времето и да бъде обвързана с намаляване на капацитета в рамките на програмите за приложимост.

9. По отношение на продуктите, посочени в глава II, дял IV:

- параграф 1, точка iii) не се прилага;

- всякакви практики, които са в противоречие с параграф 1, точка i) се оценяват в съответствие с критериите, определени от Общността въз основа на членове 36 и 37 от Договора за създаване на Европейската общност и специфичните инструменти на Общността, приети на това основание.

10. Ако една от страните счита, че конкретна практика е несъвместима с условията на параграф 1 на този член, тя може да предприеме съответни мерки след

консултиране в рамките на Съвета по стабилизиране и асоцииране или след тридесет работни дни, след внасянето на искане за такова консултиране. Нищо от настоящия член не нарушава или засяга по никакъв начин предприемането, от страна на Общността или от Черна гора, на изравнителни мерки съгласно съответните членове на ГАТТ 1994 г., Споразумението на СТО относно субсидиите и изравнителните мерки на СТО, и вътрешното законодателство по темата.

Член 74
Публични предприятия

До края на третата година след влизането в сила на настоящото споразумение Черна гора прилага спрямо публичните предприятия и предприятията, на които са били предоставени специални или изключителни права, принципите, предвидени в Договора за създаване на Европейската общност, като се позовава по-специално на член 86.

Специалните права на публичните предприятия по време на преходния период не включват възможност за налагане на количествени ограничения или мерки с равностоен ефект за вноса от Общността в Черна гора.

Член 75
Интелектуална, индустриална и търговска собственост

1. В съответствие с разпоредбите на този член и приложение VII, страните потвърждават важността, която придават на осигуряването на адекватна и ефективна защита и на прилагането на правата за интелектуална, индустриална и търговска собственост.

2. След влизането в сила на настоящото споразумение, страните предвиждат за дружествата и гражданите на другата страна, във връзка с признаването и защитата на интелектуалната, индустриалната и търговската собственост, не по-малко благоприятно третиране от предвиденото за всяка трета държава по силата на двустранни споразумения.

3. Черна гора предприема необходимите мерки, за да гарантира, че не по-късно от пет години след влизането в сила на настоящото споразумение ще бъде налице нива на защита на правата на интелектуална, индустриална и търговска собственост, подобно на съществуващото в Общността, включително ефективни средства за прилагането на такива права.

4. Черна гора поема ангажимента да се присъедини, в рамките на гореспоменатия срок, към многостранните конвенции за правата на интелектуална, индустриална и търговска собственост, посочени в приложение VII. Съветът по стабилизиране и асоцииране може да реши да задължи Черна гора да се присъедини към специфични многостранни конвенции в тази област.

5. В случай на възникване на проблеми в областта на интелектуалната, индустриалната и търговската собственост, които засягат условията на

търговия, те се съобщават незабавно на Съвета по стабилизиране и асоцииране, по искане на която и да е страна за постигане на взаимно приемливи решения.

Член 76
Обществени поръчки

1. Общността и Черна гора считат за желана цел допускането до възлагане на договори за бществени поръчки въз основа на принципите на недискриминация и реципрочност като се следват по-специално правилата на СТО.

2. След влизането в сила на настоящото споразумение, на дружествата на Черна гора, независимо дали са установени в Общността или не, се предоставя достъп до процедурите за възлагане на договори в Общността съгласно правилата на Общността за обществени поръчки като третирането е не по-малко благоприятно от предвиденото за дружествата на Общността.

   Гореспоменатите разпоредби се прилагат и за договори в сектора на обществените услуги след като правителството на Черна гора приеме законодателството, с което се въвеждат правилата на Общността в тази област. Общността извършва периодични проверки дали Черна гора наистина е въвела такова законодателство.

3. След влизането в сила на настоящото споразумение, на дружествата на Общността, установени в Черна гора в съответствие с разпоредбите на глава II от дял V, се предоставя достъп до процедурите за възлагане на договори в Черна гора като третирането е не по-малко благоприятно от предвиденото за дружествата на Черна гора.

4. След влизането в сила на настоящото споразумение, на дружествата на Общността, които не са установени в Черна гора, се предоставя достъп до процедурите за възлагане на договори в Черна гора като третирането е не по-малко благоприятно от предвиденото за дружествата на Черна гора.

5. Съветът по стабилизиране и асоцииране периодично проверява възможността Черна гора да разреши достъп до процедурите за възлагане на договори в Черна гора за всички дружества на Общността. Черна гора представя на Съвета по стабилизиране и асоцииране годишен доклад относно мерките, които са предприети за подобряване на прозрачността и извършване на ефективен преглед за законосъобразност на решенията, взети в областта на обществените поръчки.

6. По отношение на установяването, операциите, доставката на услуги между Общността и Черна гора, както и по отношение на заетостта и движението на работна сила във връзка с изпълнението на договорите за обществени поръчки, се прилагат разпоредбите на членове 49-64.

Член 77
Стандартизация, метрология, акредитация и оценка на съответствието

1. Черна гора предприема необходимите мерки с цел постепенно постигане на съответствие с техническите предписания на Общността и европейските

процедури за стандартизация, метрология, акредитация и оценка на съответствието.

2. За целта страните се стремят да:

– насърчават използването на техническите предписания на Общността и европейските стандарти и процедури за оценка на съответствието;

– осигуряват помощ за поощряване на изграждането на качествена инфраструктура: стандартизация, метрология, акредитация и оценка на съответствието;

– насърчават участието на Черна гора в работата на организации, занимаващи се със стандарти, оценка на съответствието, метрология, и такива с подобни функции (напр. Европейския комитет по стандартизация (CEN), Европейския комитет по електротехническа стандартизация (CENELEC), Европейския институт за стандарти в далекосъобщенията (ETSI), Европейската организация за акредитация (EA), Организацията за европейско сътрудничество в областта на правната метрология (WELMEC), Европейската организация на националните метрологични институти (EUROMET) и др.

– когато е целесъобразно сключват споразумение за оценка на съответствието и приемане на промишлени стоки веднага след като законодателната рамка и процедурите на Черна гора са приведени в достатъчна степен в съответствие с тези на Общността и е налице подходяща експертна готовност.

Член 78
Защита на потребителите

Страните си сътрудничат за привеждане на стандартите за защита на потребителите в Черна гора в съответствие с тези на Общността. Ефективната защита на потребителите е необходима за гарантиране на правилното функциониране на пазарната икономика, като тази защита ще зависи от развитието на административната инфраструктура, за да се осигури контрол на пазара и правоприлагане в тази област.

За целта и предвид техния общ интерес, страните насърчават и гарантират:

– политика на активна защита на потребителите в съответствие със законодателството на Общността, включително увеличаване на информацията и създаване на независими организации;

– хармонизиране на законодателството за защита на потребителите в Черна гора с това, което е в сила в Общността;

– ефективна правна защита на потребителите с цел повишаване на качеството на потребителските стоки и поддържане на подходящи стандарти за безопасност;

– мониторинг на правилата от страна на компетентните органи и осигуряване на достъп до правосъдието в случаи на спорове;

– обмен на информация за опасните продукти.

Член 79
Условия на работа и равни възможности

Черна гора постепенно хармонизира своето законодателство в сферата на условията на работа с това на Общността, а именно относно здравето и безопасността на работното място и равните възможности.

ДЯЛ VII
ПРАВОСЪДИЕ, СВОБОДА И СИГУРНОСТ

Член 80
Укрепване на институциите и правовата държава

При сътрудничеството си в сферата на правосъдието, свободата и сигурността, страните придават особено значение на консолидирането на правовата държава и укрепването на институциите на всички равнища в сферата на администрацията като цяло и на правоприлагането, и по-специално на правораздаването. Сътрудничеството ще бъде насочено по-специално към укрепване на независимостта на правораздавателната власт и повишаване на нейната ефективност, подобряване на функционирането на полицията и на други правоприлагащи органи, чрез осигуряване на адекватно обучение и борба с корупцията и организираната престъпност.

Член 81
Защита на личните данни

След влизането в сила на настоящото споразумение Черна гора ще хармонизира законодателството си, свързано със защита на личните данни, със законодателството на Общността и друго европейско и международно законодателство в областта на личните данни. Черна гора ще създаде един или повече независими контролни органи с достатъчно финансови и човешки ресурси за ефикасен мониторинг и гарантиране на прилагането на националното законодателство за защита на личните данни. Страните ще си сътрудничат за постигането на тази цел.

Член 82
Виза, управление на границите, убежище и миграция

Страните си сътрудничат в областите, свързани с визи, граничен контрол, убежище и миграция и изготвят рамка за сътрудничество, включително на регионално равнище, в тези сфери на дейност**,** като вземат предвид и ползват пълноценно другите съществуващи инициативи в тази област, както е целесъобразно.

Сътрудничеството по горепосочените въпроси ще се осъществява на основата на взаимни консултации и тясно сътрудничество между страните и трябва да включва техническа и административна помощ за:

– обмен на информация за законодателството и практиките;

– изготвяне на проекти за законодателство;

– повишаване на ефективността на институциите;

– обучение на персонала;

– сигурност на пътническите документи и откриване на фалшиви документи;

– управление на границите;

Сътрудничеството ще е насочено по-специално към:

– сферата на предоставяне на убежище, към прилагането на националното законодателство с цел придържане към стандартите на Женевската конвенция за статута на бежанците от 1951 г. и Протокола от Ню Йорк от 1967 г., а така също и към гарантиране на спазването на принципа за „неотблъскване“, както и на други права на търсещите убежище и на бежанците.

– сферата на законната миграция, към правилата за приемане, и правата и статута на приетите лица. По отношение на миграцията, страните се споразумяват да третират справедливо гражданите на другите държави, които пребивават законно на тяхна територия и да насърчават политиката на интеграция, като целта е правата и задълженията на тези граждани да станат съпоставими с тези на техните граждани.

Член 83
Предотвратяване и контрол на незаконната имиграция; реадмисия

Страните си сътрудничат за предотвратяване и контрол на незаконната имиграция. За тази цел Черна гора и държавите-членки се споразумяват да приемат отново всеки от своите граждани, който пребивава незаконно на тяхна територия, страните се споразумяват също [да сключат] и прилагат изцяло споразумението за реадмисия, включително задължение за реадмисия на граждани на други държави и на лица без гражданство.

Държавите-членки и Черна гора ще предоставят на своите граждани подходящите документи за самоличност и ще разширят обхвата на административните улеснения, необходими за такива цели , така че да обхващат и тях.

Специфичните процедури за целта на реадмисия на собствени граждани, на граждани на трета държава и на лица без гражданство, са посочени в Споразумението между Европейската общност и Черна гора за реадмисия на лица, пребиваващи без разрешение.

Черна гора изразява съгласие да сключи споразумения за реадмисия с държавите, участващи в Процеса на стабилизиране и асоцииране, и се ангажира да предприеме всякакви необходими мерки, за да гарантира гъвкавото и бързо изпълнение на всички споразумения за реадмисия, посочени в този член.

Съветът по стабилизиране и асоцииране определя други съвместни действия, които може да бъдат осъществени за предотвратяване и контрол на незаконната имиграция, включително на мрежи за трафик на хора и незаконна миграция**.**

Член 84
Изпиране на пари и финансиране на тероризма

1. Страните си сътрудничат, за да предотвратят използването на своите финансови системи за изпиране на приходи от криминални дейности като цяло, и по-специално на приходи от престъпления с наркотици, както и за целта на финансиране на тероризма.

2. Сътрудничеството в тази област може да включва административна и техническа помощ с цел разработване и прилагане на предписания и ефективно функциониране на подходящите стандарти и механизми за борба с изпирането на пари и финансирането на тероризма, равностойни на приетите от Общността и международните форуми в тази сфера, и в частност Специалната група за финансови действия (FATF).

Член 85
Сътрудничество в областта на незаконните наркотични вещества

1. Страните си сътрудничат в рамките на предоставените им правомощия и компетенции с цел осигуряване на балансиран и интегриран подход към въпросите, свързани с наркотичните вещества. Политиките и действията, касаещи наркотичните вещества, са насочени към укрепване на структурите за борба с незаконните наркотични вещества, намаляване на доставката, търговията и търсенето на незаконни наркотици, справяне със здравословните и социални последствия, причинени от злоупотребата с наркотични вещества, както и към по-ефективен контрол на прекурсорите.

2. Страните се споразумяват относно необходимите методи на сътрудничество за постигане на тези цели. Дейностите се основават на общо одобрени принципи в съответствие със Стратегията за наркотиците на ЕС.

Член 86
Предотвратяване и борба с организираната престъпност и други незаконни дейности

Страните си сътрудничат за борба с и предотвратяване на престъпни и незаконни дейности, организирани или други, като:

– контрабанда и трафик на хора;

– незаконни стопански дейности, и по-специално фалшифициране на средства за плащане в брой и по други начини, незаконни сделки с продукти като промишлени отпадъци, радиоактивни материали и трансакции, включващи незаконни, фалшифицирани или пиратски продукти;

– корупция както в частния, така и в публичния сектор, и по-специално, свързана с непрозрачни административни практики;

– данъчни измами;

– кражба на самоличност;

– незаконна търговия с наркотици и психотропни вещества;

– незаконен трафик на оръжия;

– подправяне на документи;

– контрабанда и незаконен трафик на стоки, включително на автомобили;

– престъпления в кибернетичното пространство.

По отношение на фалшифицирането на валута Черна гора си сътрудничи тясно с Европейската общност за борба с фалшифицирането на банкноти и монети, както и за прекратяване и наказване на всяко фалшифициране на банкноти и монети, което може да бъде осъществено на нейна територия. На ниво превенция Черна гора цели прилагане на мерките, които са равностойни на онези, посочени в съответното законодателство на Общността, и да се придържа към всяка международна конвенция в тази област на правото. Черна гора може да извлече полза от подкрепата на Общността за обмен, подпомагане и обучение за защита срещу фалшифицирането на валута.

В борбата с организираната престъпност ще се насърчава регионалното сътрудничество и съответствието с признати международни стандарти.

Член 87
Борба с тероризма

В съответствие с международните конвенции, по които са страни със своето законодателство и регламенти, страните изразяват съгласие да си сътрудничат за предотвратяване и прекратяване на терористичните действия и тяхното финансиране:

– в рамките на цялостното изпълнение на Резолюция 1373 (2001 г.) на Съвета за сигурност и други резолюции, международни конвенции и инструменти на ООН в тази област;

– като обменят информация за терористичните групи и техните мрежи за подкрепа в съответствие с международното и националното право;

– като обменят опит относно средствата и методите за борба с тероризма, в техническите сфери и обучението, и като обменят опит относно предотвратяването на тероризма.

ДЯЛ VIII
ПОЛИТИКИ ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО

Член 88

1. Общността и Черна гора установяват тясно сътрудничество, насочено към допринасяне за развитието и нарастване на потенциала на Черна гора. Такова сътрудничество укрепва съществуващите икономически връзки на възможно най-широка основа в полза на двете страни.

2. Политиките и другите мерки ще бъдат разработени така, че да водят до устойчиво икономическо и социално развитие на Черна гора. Тези политики трябва да предоставят гаранции, че включват от самото начало съображенията за опазване на околната среда, както и че са обвързани с изискванията за хармонично социално развитие.

3. Политиките за сътрудничество се интегрират в регионална рамка за сътрудничество. Специално внимание трябва да бъде отделено на мерките, които могат да засилят сътрудничеството между Черна гора и съседните ѝ държави, включително и държави-членки, като по този начин ще се допринесе за регионалната стабилност. Съветът по стабилизиране и асоцииране определя приоритетите между и в рамките на политиките за сътрудничество, описани по-нататък в съответствие с Европейското партньорство.

Член 89
Икономическа и търговска политика

Общността и Черна гора улесняват процеса на икономически реформи като си сътрудничат за формулиране и прилагане на икономическата политика при условията на пазарна икономика.

За тези цели Общността и Черна гора си сътрудничат относно:

– обмен на информация за макроикономическите параметри и перспективите и стратегиите за развитие;

– съвместен анализ на икономическите въпроси от взаимен интерес, включително определяне на рамките на икономическата политика и на инструментите за нейното прилагане;

– насърчаване на по-широко сътрудничество с цел ускоряване на притока на ноу-хау и достъпа до нови технологии.

Целта на Черна гора е да изгради функционираща пазарна икономика и постепенно да приближи своите политики към политиките на Европейския икономически и паричен съюз, ориентирани към стабилност. По искане на органите на Черна гора, Общността може да осигури помощ, чиято цел е подкрепа на усилията на Черна гора в тази област.

Сътрудничеството ще има за цел и укрепване на правовата държава в областта на бизнеса чрез стабилна и недискриминационна правна уредба в областта на търговията.

Сътрудничеството в тази област ще включва обмен на информация относно принципите и функционирането на Европейския икономически и паричен съюз.

Член 90
Сътрудничество в областта на статистиката

Сътрудничеството между страните е насочено към приоритетните области, свързани с достиженията на правото на Общността в областта на статистиката. То ще бъде насочено по-специално към разработване на ефикасни и устойчиви статистически системи, способни да осигуряват надеждни, обективни и точни данни, необходими за планиране и контрол на процеса на преход и реформа в Черна гора. Освен това, то трябва да позволи на статистическата служба на Черна гора да отговори по-добре на потребностите на своите потребители в страната (и на публичната администрация, и на частния сектор). Статистическата система трябва да следва основните принципи на статистиката, определени от ООН, Европейския кодекс с практически правила в областта на статистиката и изискванията на европейското законодателство в областта на статистиката, и да се развива в посока на достиженията на правото на Общността. Страните си сътрудничат по-специално за гарантиране на поверителността на личните данни, за постепенно нарастване на събирането на данни и прехвърлянето им към Европейската статистическа система, както и за обмен на информация относно методите, трансфера на ноу-хау и обучението.

Член 91
Банкови, застрахователни и други финансови услуги

Сътрудничеството между Черна гора и Общността е насочено към приоритетните области, свързани с достиженията на правото на Общността в сферата на банковите, застрахователните и финансовите услуги. Страните си сътрудничат с цел създаване и развитие на подходяща рамка за насърчаване на секторите на банкови, застрахователни и финансови услуги в Черна гора, въз основа на практики за честна конкуренция и осигуряване на необходимите равни условия.

Член 92
Сътрудничество в областта на вътрешния контрол и външния одит

Сътрудничеството между страните е насочено към приоритетните области, свързани с достиженията на правото на Общността в областта на вътрешния контрол и външния одит. Страните ще си сътрудничат, чрез изготвяне и приемане на съответните правила, по-специално с цел разработване на прозрачен, ефикасен и икономичен публичен вътрешен финансов контрол, включващ финансово управление и контрол и функционално независими системи за вътрешен и външен одит в Черна гора в съответствие с международно приетите стандарти и методологии и най-добрите практики на ЕС. Сътрудничеството е насочено и към възможност за създаване на Върховна одиторска институция в Черна гора. За да е в състояние да изпълни задачите по координиране и хармонизиране, произтичащи от посочените по-горе изисквания,

сътрудничеството трябва да е насочено и към създаване и укрепване на звена за централно хармонизиране на финансовото управление и контрола, както и за вътрешен одит.

Член 93
Насърчаване и защита на инвестициите

Сътрудничеството между страните, в рамките на обхвата на техните съответни компетенции, в областта на насърчаването и защитата на инвестициите, цели създаване на благоприятен климат за частни инвестиции както местни, така и чуждестранни, което е от съществено значение за икономическото и промишлено съживяване на Черна гора. Конкретните цели на сътрудничество за Черна гора са свързани с подобряване на правната рамка, която благоприятства инвестициите и осигурява тяхната защита.

Член 94
Промишлено сътрудничество

Сътрудничеството е насочено към насърчаване на модернизацията и преструктурирането на промишлеността и отделните сектори в Черна гора. То обхваща и промишленото сътрудничество между икономическите оператори с цел укрепване на частния сектор при условия, които гарантират опазването на околната среда.

Инициативите за промишлено сътрудничество ще отразяват приоритетите, определени от двете страни. Те ще вземат предвид регионалните аспекти за промишлено развитие, като насърчават транснационалните партньорства, когато е уместно. Инициативите трябва да бъдат насочени по-специално към създаване на подходяща рамка за предприятията, към подобряване на управлението, ноу-хау и към насърчаване на пазарите, на прозрачността на пазара и създаване на бизнес среда. Специално внимание се отделя на развитието на ефикасни дейности в Черна гора за насърчаване на износа.

При сътрудничеството ще се вземат предвид достиженията на правото на Общността в областта на промишлената политика.

Член 95
Малки и средни предприятия

Сътрудничеството между страните е насочено към развитие и укрепване на малките и средни предприятия в частния сектор (МСП), създаване на нови предприятия в области, които предлагат потенциал за растеж и към сътрудничество между МСП в Общността и Черна гора.

При сътрудничеството ще се вземат предвид приоритетни области, свързани с достиженията на правото на Общността в сферата на МСП, както и десетте насоки, включени в Европейската харта за малките предприятия.

Член 96
Туризъм

Сътрудничеството между страните в областта на туризма ще бъде насочено основно към увеличаване на потока на информация за туризма (чрез международните мрежи,

бази данни и др.); насърчаване на развитието на инфраструктура, която е благоприятна за инвестиции в туристическия сектор, участие на Черна гора в значими европейски туристически организации. То ще бъде насочено и към проучване на възможностите за съвместни действия и засилване на сътрудничеството между туристическите фирми, експерти и правителства и техните компетентни агенции в областта на туризма, както и към предаване на ноу-хау (чрез обучение, обмен, семинари). При сътрудничеството ще се вземат предвид достиженията на правото на Общността, отнасящи се до този сектор.

Сътрудничеството може да бъде интегрирано в регионалната рамка за сътрудничество.

Член 97
Сектор земеделие и промишлено земеделие

Сътрудничеството между страните ще се развива във всички приоритетни области, свързани с *достиженията на правото* на Общността в областта на земеделието, както и във ветеринарната и фитосанитарната област. Сътрудничеството ще бъде насочено по-специално към модернизиране и преструктуриране на сектора на земеделието и промишленото земеделие, и по-специално към достигане на санитарните изисквания на Общността, подобряване на управлението на водните ресурси и развитие на земеделските райони, както и към разработване на горския сектор в Черна гора и поддържане на постепенното сближаване на законодателството и практиките на Черна гора с правилата и стандартите на Общността.

Член 98
Рибарство

Страните ще проучат възможността за определяне на взаимно полезни области от общ интерес в сектора рибарство. При сътрудничеството ще бъдат взети предвид приоритетните области, свързани с *достиженията на правото* на Общността в областта на рибарството, включително спазването на международните задължения на международни и регионални организации по рибарство, отнасящи се до правилата за управление и опазване на рибните ресурси.

Член 99
Управление на митниците

Страните установяват сътрудничество в тази област с цел гарантиране на съответствие с разпоредбите, които предстои да бъдат приети в областта на търговията и за сближаване на митническите системи на Черна гора с тези на Общността, с което ще спомогнат за навлизане на мерките за либерализиране, планирани в Споразумението за стабилизиране и асоцииране, както и за постепенното сближаване на митническото законодателство на Черна гора с *достиженията на правото* на Общността.

При сътрудничеството ще се вземат предвид приоритетните области, отнасящи се до *достиженията на правото на Общността* в сферата на митниците.

С протокол 6 се определят правилата за взаимно административно съдействие между страните в сферата на митниците.

Член 100
Данъчно облагане

Страните установяват сътрудничество в областта на данъчното облагане, включително по отношение на мерките, целящи по-нататъшни реформи на данъчната система на Черна гора и преструктуриране на данъчната администрация с оглед на осигуряване на ефективност при събирането на данъците и борба с данъчните измами.

При сътрудничеството ще се вземат предвид приоритетните области, свързани с достиженията на правото на Общността в сферата на данъчното облагане и борбата с вредната данъчна конкуренция. Премахването на вредната данъчна конкуренция трябва да се извършва въз основа на принципите на Кодекса за поведение за облагане на бизнеса, приет от Съвета на 1 декември 1997 г.

Сътрудничеството ще бъде насочено и към подобряване на прозрачността и борба с корупцията, както и към включване на обмена на информация с държавите-членки на Европейския съюз в дейност за улесняване на изпълнението на мерките за предотвратяване на данъчни измами, укриване и неплащане на данъци. Черна гора завършва и мрежата от двустранни споразумения с държавите-членки съгласно последния вариант на примерната данъчна конвенция за печалби и капитал на ОИСР, както и въз основа на примерното споразумение за обмен на информация по данъчните въпроси на ОИСР, до степента, в която изискващата държава-членка е ангажирана с тях.

Член 101
Социално сътрудничество

По отношение на заетостта сътрудничеството между страните е насочено към модернизиране на услугите на трудовата борса и съответните консултантски услуги, осигуряване на резервни мерки и насърчаване на развитието на местно ниво с цел подпомагане на преструктурирането на промишления и трудовия пазари. То включва също мерки като изследвания, командироване на експерти и дейности за осведомяване и обучение.

Страните си сътрудничат за улесняване на реформата на политиката по заетост в Черна гора в контекста на засилване на икономическата реформа и на интеграцията. Сътрудничеството ще бъде насочено и към подпомагане на адаптирането на системата за социално осигуряване в Черна гора към новите икономически и социални изисквания и ще включва коригиране на законодателството на Черна гора в областта на работните условия и равните възможности между жени и мъже, хора с увреждания и хора, които принадлежат към малцинствени групи, както и повишаване на степента на защита на здравето и безопасност на работниците, като база за сравнение е степента на защита, която съществува в Общността. Черна гора гарантира спазването и ефективното прилагане на основните конвенции на Международната организация по труда (МОТ).

При сътрудничеството ще бъдат взети предвид приоритетните области, свързани с достиженията на правото на Общността в тази сфера.

Член 102
Образование и обучение

Страните си сътрудничат с цел повишаване на нивото на общото образование и на професионалното образование и обучение в Черна гора, както и на политиката за младежта и работата с младежта, включително на неформалното образование. Приоритет за системите на висше образование е постигане на целите на декларацията от Болоня, в рамките на междуправителствения Болонски процес.

Страните си сътрудничат и с цел гарантиране на това, че достъпът до всички нива на образование и обучение в Черна гора е недискриминационен по отношение на пола, цвета на кожата, етническия произход или религията.

Съответните програми и инструменти на Общността ще допринесат за осъвременяване на структурите и дейностите за образование и обучение в Черна гора.

При сътрудничеството ще бъдат взети предвид приоритетните области, свързани с *достиженията на правото* на Общността в тази сфера.

Член 103
Културно сътрудничество

Страните се ангажират да насърчават сътрудничеството в областта на културата. Това сътрудничество служи *inter alia* за насърчаване на взаимното разбирателство и уважение между хората, общностите и народите. Страните се ангажират да си сътрудничат и за насърчаване на културното разнообразие, а именно в рамките на Конвенцията на ЮНЕСКО за опазване и насърчаване на многообразието от форми на културно изразяване.

Член 104
Сътрудничество в аудиовизуалната област

Страните си сътрудничат с цел поощряване на аудиовизуалната индустрия в Европа и насърчаване на съвместното производство в сферата на киното и телевизията.

Сътрудничеството може да включва *inter alia* програми и улеснения за обучение на журналисти и други медийни професионалисти, както и техническа помощ за медиите - публични и частни, така че да укрепи тяхната независимост, професионализъм и връзки с европейските медии.

Черна гора ще приведе своите политики за регулиране на аспектите на съдържанието на трансгранични предавания в съответствие с тези на ЕО и ще хармонизира своето законодателство с достиженията на правото на ЕС. Черна гора ще обърне специално внимание на въпросите, свързани с придобиване на права на интелектуална собственост за програми и предавания по сателит, кабел и наземни предавателни устройства**.**

Член 105
Информационно общество

Сътрудничеството се развива във всички сфери, свързани с *достиженията на правото* на Общността по отношение на информационното общество. То ще подкрепя основно постепенното привеждане в съответствие на политиките и законодателството на Черна гора в този сектор с тези на Общността.

Страните си сътрудничат и по отношение на по-нататъшното развитие на информационното общество на Черна гора. Глобалните цели ще са подготовка на обществото като цяло за дигиталната ера, привличане на инвестиции и осигуряване на оперативна съвместимост на мрежите и услугите.

Член 106
Мрежи и услуги за електронна комуникация

Сътрудничеството е насочено основно към приоритетните области, свързани с достиженията на правото на Общността в тази сфера.

По-специално страните укрепват сътрудничеството си в сферата на мрежите и услугите за електронна комуникация, като крайната цел е Черна гора да приеме достиженията на правото на Общността в сектора 3 години след влизането в сила на настоящото споразумение.

Член 107
Информация и комуникация

Общността и Черна гора предприемат мерките, необходими за стимулиране на взаимния обмен на информация. Ще се дава приоритет на програмите, насочени към предоставяне на широката общественост на основна информация за Общността и по-специализирана информация на професионалните кръгове в Черна гора.

Член 108
Транспорт

Сътрудничеството между страните е насочено към приоритетните области, свързани с *достиженията на правото* на Общността в сферата на транспорта.

По-специално сътрудничеството може да е насочено към преструктуриране и модернизиране на видовете транспорт в Черна гора, подобряване на свободното движение на пътници и стоки, подобряване на достъпа до транспортния пазар и транспортните съоръжения, включително достъпа до пристанища и летища. Освен това, сътрудничеството може да подкрепя развитието на различни видове инфраструктура във връзка с основните трансевропейски мрежи, а именно укрепване на регионалните връзки в Югоизточна Европа в съответствие с МР (MoU) за развитие на основната регионална транспортна мрежа. Целта на сътрудничеството е достигане на оперативни стандарти, сравними с тези на Общността, развитие на транспортна система в Черна гора, която да е съвместима и съобразена с тази на Общността, както и подобряване на защитата на околната среда в областта на транспорта.

Член 109
Енергетика

Сътрудничеството се съсредоточава върху приоритетни области, отнасящи се до достиженията на правото на Общността в сферата на енергетиката. То ще се основава на Договора за енергийна общност и ще се развива с оглед на постепенното интегриране на Черна гора в енергийните пазари на Европа. Сътрудничеството може да включва по-специално:

– формулиране и планиране на енергийната политика, включително модернизиране на инфраструктурата, подобряване и диверсификация на доставките и подобряване на достъпа до енергийния пазар, включително улесняване на транзита, преноса и разпределението, възстановяване на електрическите свързвания от регионално значение със съседните държави;

– насърчаване на икономията на енергия, на енергийната ефективност, на възобновяемата енергия и изучаването на екологичното въздействие на производството и потреблението на енергия;

– формулиране на рамкови условия за преструктуриране на енергийните компании и сътрудничество между предприятията в този сектор.

Член 110
Ядрена безопасност

Страните ще си сътрудничат в сферата на ядрената безопасност и предпазните мерки. Сътрудничеството може да обхваща следните теми:

– осъвременяване на законодателството и регламентите на страните за защита от радиация, ядрена безопасност и отчетност и контрол на ядрените материали, както и засилване на ролята на контролните органи и увеличаване на техните ресурси;

– поощряване на сключването на споразумения между държавите-членки, или между Евратом и Черна гора за ранно известяване и обмен на информация в случаи на ядрени аварии и за аварийна готовност, както и по въпросите за ядрена безопасност като цяло, ако е уместно;

– ядрена отговорност на трета страна.

Член 111
Околна среда

Страните развиват и укрепват своето сътрудничество в областта на околната среда с оглед на жизненоважната задача за спиране на по-нататъшното влошаване и започване на подобряване на екологичното състояние с цел устойчиво развитие.

По-специално страните установяват сътрудничество с цел укрепване на административните структури и процедурите за осигуряване на стратегическо

планиране по въпросите на екологията и сътрудничество между съответните участници в процеса, като ще се съсредоточат върху привеждане в съответствие на законодателството на Черна гора с достиженията на правото на Общността. Сътрудничеството би могло да се съсредоточи и върху разработването на стратегии за значително намаляване на местното, регионалното и трансграничното замърсяване на въздуха и водата с цел създаване на рамка за ефикасно, чисто, устойчиво и възобновяемо производство и потребление на енергия, и за изготвяне на оценка за екологичното въздействие и стратегическа екологична оценка. Специално внимание ще бъде обърнато на ратифицирането и изпълнението на протокола от Киото.

Член 112
Сътрудничество в сферата на научните изследвания и технологичното развитие

Страните насърчават сътрудничеството в сферата на гражданските научни изследвания и технологичното развитие (RTD) на основата на взаимен интерес и като вземат предвид наличните ресурси, адекватния достъп до съответните им програми при подходящи нива на ефективна защита на правата на интелектуална, индустриална и търговска собственост (IPR).

При сътрудничеството ще се вземат предвид приоритетните области, свързани с достиженията на правото на Общността в сферата на научните изследвания и технологичното развитие.

Член 113
Регионално и местно развитие

Страните ще се стремят да укрепват сътрудничеството за регионално и местно развитие с цел допринасяне за икономическото развитие и намаляване на регионалните дисбаланси. По-специално внимание ще бъде отделено на трансграничното, транснационалното и междурегионалното сътрудничество.

При сътрудничеството ще се вземат предвид приоритетните области, отнасящи се до *достиженията на правото* на Общността в сферата на регионалното развитие.

Член 114
Публична администрация

Сътрудничеството е насочено към осигуряване на развитието на ефикасна и подотчетна публична администрация в Черна гора, а именно в подкрепа на правовата държава, правилното функциониране на държавните институции в полза на цялото население на Черна гора и безпроблемно развитие на отношенията между ЕС и Черна гора.

Сътрудничеството в тази сфера ще се съсредоточи главно върху институционалното изграждане, включително развитието и прилагането на процедури за прозрачно и безпристрастно наемане на персонал, управление на човешките ресурси и кариерно развитие в сферата на публичната услуга, непрекъснато обучение и насърчаване на етиката в рамките на публичната администрация. Сътрудничеството ще обхване всички нива на публичната администрация, включително местната администрация.

ДЯЛ IX
ФИНАНСОВО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Член 115

За постигане на целите на настоящото споразумение и в съответствие с членове 5, 116 и 118 Черна гора може да получи финансова помощ от Общността под формата на безвъзмездна помощ и заеми, включително заеми от Европейската инвестиционна банка. Помощта от Общността зависи от по-нататъшния напредък при изпълнението на политическите критерии от Копенхаген, и по-специално от напредъка относно специфичните приоритети на Европейското партньорство. Ще се вземат предвид и резултатите от годишните прегледи на държавите, участващи в Процеса на стабилизиране и асоцииране, и по-специално ангажимента на получателите да проведат демократичните, икономически и институционални реформи, както и други заключения на Съвета, отнасящи се по-специално до съответствието с програмите, съдържащи коригиращи мерки. Помощта, отпусната на Черна гора, ще се използва за посрещане на установените потребности, постигане на одобрените приоритети, способността за поемане и погасяване на финансовите задължения и за осъществяване на мерките, предприети за реформиране и преструктуриране на икономиката.

Член 116

Финансовата помощ, под формата на безвъзмездна помощ, се обхваща от мерките за функциониране, предвидени в съответния регламент на Съвета като част от многогодишната индикативна рамка, и се основава на годишните програми за действие, изготвени от Общността след консултации с Черна гора.

Финансовата помощ може да обхваща всички сектори на сътрудничество, като отделя по-специално внимание на правосъдието, свободата и сигурността, на сближаването на законодателството, на икономическото развитие и опазването на околната среда.

Член 117

По искане на Черна гора и в случай на специална необходимост, Общността може да разгледа, в сътрудничество с международните финансови институции, възможността за отпускане, по изключение, на макрофинансова помощ, при някои условия и като вземе предвид наличието на всички финансови ресурси. Помощта се отпуска при изпълнение на условията, които се определят в контекста на програмата, за която има съгласие между Черна гора и Международния валутен фонд.

Член 118

За да се позволи оптимално използване на наличните ресурси, страните гарантират, че вноските на Общността се правят в тясно сътрудничество с тези от други източници – като държави-членки, други държави и международни финансови институции.

За тази цел страните редовно обменят информация помежду си за всички източници на помощи.

ДЯЛ X
ИНСТИТУЦИОНАЛНИ, ОБЩИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 119

С настоящото се създава Съвет по стабилизиране и асоцииране, който да контролира прилагането на настоящото споразумение. Той заседава на подходящо ниво, на равни интервали и когато го изискват обстоятелствата. Съветът за асоцииране разглежда важни въпроси, възникващи в рамките на споразумението, както и други двустранни и международни въпроси от взаимен интерес.

Член 120

1. Съветът по стабилизиране и асоцииране се състои от членове на Съвета на Европейския съюз и членове на Комисията на Европейските общности, от една страна, и членове на правителството на Черна гора, от друга страна.

2. Съветът по стабилизиране и асоцииране определя своя процедурен правилник.

3. Членовете на Съвета по стабилизиране и асоцииране могат да бъдат представлявани в съответствие с условията, които предстои да бъдат уточнени в неговия процедурен правилник.

4. Съветът по стабилизиране и асоцииране се председателства последователно от представител на Европейската общност и представител на Черна гора, в съответствие с разпоредбите, които предстои да бъдат уточнени в неговия вътрешен правилник.

5. По въпроси, които я засягат, Европейската инвестиционна банка участва като наблюдател в работата на Съвета по стабилизиране и асоцииране .

Член 121

С оглед постигане на целите от настоящото споразумение, Съветът по стабилизиране и асоцииране е упълномощен да взема решения в рамките на обхвата на споразумението за случаите, предвидени в него. Взетите решения са задължителни за страните, които предприемат необходимите мерки за изпълнение на взетите решения. Съветът по стабилизиране и асоцииране може да отправя и препоръки, когато е уместно. Той изготвя решенията и препоръките си на основата на съгласие между страните.

Член 122

1. Съветът по стабилизиране и асоцииране се подпомага при осъществяването на неговите задължения от Комитет по стабилизиране и асоцииране, съставен от

представители на Съвета на Европейския съюз и от представители на Комисията на Европейските общности, от една страна, и от представители на правителството на Черна гора, от друга страна.

2. В процедурния си правилник Съветът по стабилизиране и асоцииране определя задълженията на Комитета по стабилизиране и асоцииране, които включват подготовка на заседанията на Съвета по стабилизиране и асоцииране, и определя начина на функциониране на Комитета.

3. Съветът по стабилизиране и асоцииране може да делегира на Комитета по стабилизиране и асоцииране всяко от своите правомощия. В този случай Комитетът по стабилизиране и асоцииране взема решенията си в съответствие с условията, посочени в член 121.

Член 123

Комитетът по стабилизиране и асоцииране може да създава подкомитети. Преди края на първата година след датата на влизане в сила на споразумението, Комитетът по стабилизиране и асоцииране ще сформира необходимите подкомитети за адекватно прилагане на споразумението.

Ще бъде създаден подкомитет по въпросите на миграцията.

Член 124

Съветът по стабилизиране и асоцииране може да реши за създаде други специализирани комитети или органи, които могат да подпомагат изпълнението на неговите задължения. В своя процедурен правилник Съветът по стабилизиране и асоцииране определя състава и задълженията на такива комитети или органи и начина, по който да функционират.

Член 125

С настоящото се създава Парламентарен комитет по стабилизиране и асоцииране. Тя е форум, на който членовете на парламента на Черна гора и на Европейския парламент могат да се събират и да обменят мнения. Тя заседава на периоди, които сама определя.

Парламентарната комисия по стабилизиране и асоцииране се състои от членове на Европейския парламент, от една страна, и членове на парламента на Черна гора, от друга страна.

Парламентарната комисия по стабилизиране и асоцииране определя своя процедурен правилник.

Парламентарната комисия по стабилизиране и асоцииране се председателства последователно, от една страна от Европейския парламент, и от друга страна от парламента на Черна гора, в съответствие с разпоредбите, изложени в нейния процедурен правилник.

Член 126

В рамките на обхвата на настоящото споразумение, всяка страна се ангажира да гарантира, че физическите и юридически лица на другата страна имат недискриминационен достъп, спрямо нейните собствени граждани, до компетентните съдилища и административни органи на страните за защита на техните индивидуални права и правото на собственост.

Член 127

Нищо от споразумението не представлява пречка за една страна да предприеме мерките:

а) които тя счита за необходими, за да предотврати разкриване на информация, която противоречи на нейните съществени интереси, свързани със сигурността;

б) които се отнасят до производството или търговията с оръжие, муниции или военни материали, или до научните изследвания и развойната дейност, или до производство от основно значение за целите на отбраната, при условие че такива мерки не нарушават условията на конкуренция по отношение на продукти, които не са предназначени конкретно за военни цели;

в) които тя счита за съществени за собствената си сигурност в случай на сериозни вътрешни безредици с отражение върху поддържането на законността и на реда, по време на война или сериозно международно напрежение, представляващо заплаха от война или, за да изпълни задълженията, които е поела с цел поддържане на мира и международната сигурност.

Член 128

1. В сферите, обхванати от настоящото споразумение, и без да се засягат които и да е от специалните разпоредби, съдържащи се в него:

   – договореностите, прилагани от Черна гора по отношение на Общността, не пораждат никаква дискриминация между държавите-членки, техните граждани, дружества или фирми;

   – договореностите, прилагани от Общността по отношение на Черна гора, не пораждат никаква дискриминация между гражданите на Черна гора, както и между дружествата и фирмите на Черна гора.

2. Разпоредбите на параграф 1 не засягат правото на страните да прилагат съответните разпоредби на своето данъчно законодателство към данъкоплатците, които не са в равностойно положение спрямо мястото им на пребиваване.

Член 129

1. Страните предприемат всички общи или конкретни мерки, които се изискват за изпълнение на задълженията им, произтичащи от настоящото споразумение. Те гарантират постигането на целите, определени в настоящото споразумение.

2. Страните се споразумяват да се консултират бързо, използвайки подходящите канали на информация, по искане на една от страните с цел обсъждане на всеки въпрос, който се отнася до тълкуването или прилагането на настоящото споразумение или до други аспекти на отношенията между страните.

3. Всяка страна сезира Съвета по стабилизиране и асоцииране за всеки спор, свързан с прилагането или тълкуването на настоящото споразумение. В този случай се прилага член 130 и, според случая, протокол № 7.

   Съветът по стабилизиране и асоцииране може да разреши спора чрез обвързващо решение.

4. Ако една от страните счита, че другата страна не е изпълнила задължение, произтичащо от настоящото споразумение, тя може да предприеме подходящи мерки. Преди да направи това, с изключение на случаите на особена неотложност, тя предоставя на Съвета по стабилизиране и асоцииране цялата информация, необходима за внимателното разглеждане на положението с цел търсене на приемливо решение за страните.

   При избора на мерките трябва да се дава предимство на тези, които най-малко пречат на прилагането на настоящото споразумение. Съвета по стабилизиране и асоцииране се уведомява незабавно за тези мерки, като те са предмет на консултации, ако другата страна го изиска в рамките на Съвета по стабилизиране и асоцииране, на Комитета по стабилизиране и асоцииране или на който е да е друг орган, създаден на основание член 123 или член 124.

5. Разпоредбите на параграфи 2, 3 и 4 не нарушават по никакъв начин и не засягат членове 32, 40, 41, 42, 46 и протокол 3 (Определение на концепцията за продукти с произход и на методите за административно сътрудничество).

Член 130

1. При възникване на спор между страните относно тълкуването или изпълнението на настоящото споразумение, всяка страна изпраща на другата страна и на Съвета по стабилизиране и асоцииране официално искане за разрешаване на спорния въпрос.

   Когато една страна счита, че мярка, предприета от другата страна, или бездействие на другата страна, представлява нарушение на задълженията ѝ съгласно настоящото споразумение, в официалното искане за разрешаване на спора се посочват причините за това мнение, както и това, че страната може да предприеме мерките, предвидени в член 129, параграф 4.

2. Страните се ангажират с разрешаването на спора като започват добросъвестни консултации в рамките на Съвета по стабилизиране и асоцииране и други органи, съгласно предвиденото в параграф 3, с цел постигане на взаимно приемливо решение възможно най-скоро.

3. Страните предоставят на Съвета по стабилизиране и асоцииране цялата необходима информация по случая, с цел задълбочено разглеждане на положението.

Докато спорът не бъде разрешен, той ще се обсъжда на всяко заседание на Съвета по стабилизиране и асоцииране, освен ако е била започната арбитражната процедура, предвидена в протокол 7. Един спор се счита за разрешен, когато Съветът по стабилизиране и асоцииране е взел обвързващо решение за разрешаване на спора, предвидено в член 129, параграф 3, или когато той е обявил, че вече не съществува спор.

Консултациите за разрешаване на спора могат да се провеждат и по време на всяко заседание на Комитета по стабилизиране и асоцииране или на всеки друг съответен комитет или орган, създаден въз основа на членове 123 или 124, при наличието на съгласие между страните или по искане на една от страните. Консултациите могат да се провеждат и в писмена форма.

Цялата информация, разкрита по време на консултациите остава поверителна.

4. За въпросите в рамките на обхвата на приложение на протокол 7, всяка страна може да представи спорния въпрос за разрешаване чрез арбитраж в съответствие със същия този протокол, когато страните не са успели да разрешат спора в рамките на два месеца след започване на процедурата за разрешаване на спорове в съответствие с параграф 1.

Член 131

Настоящото споразумение не засяга, до момента, в който бъдат предоставени равностойни права на отделните лица и на икономическите субекти съгласно настоящото споразумение, правата, които са им предоставени чрез съществуващите споразумения, обвързващи една или повече държави-членки, от една страна и Черна гора от друга страна.

Член 132

Протокол 8 съдържа основните принципи за участие на Черна гора в програмите на Общността.

Протоколи 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 и 8, както и приложения I – VII съставляват неразделна част от настоящото споразумение.

Член 133

Настоящото споразумение се сключва за неограничен срок.

Всяка от страните има право да денонсира настоящото споразумение като нотифицира другата страна. Настоящото споразумение се прекратява шест месеца след датата на такава нотификация.

Всяка от страните може да прекрати настоящото споразумение незабавно, в случай на неспазване от страна на другата страна на един от основните елементи на настоящото споразумение.

Член 134

За целите на настоящото споразумение, терминът „страни“ означава Общността или нейните държави-членки, или Общността и нейните държави-членки, съгласно съответните им пълномощия, от една страна, и Република Черна гора, от друга страна.

Член 135

Настоящото споразумение се прилага, от една страна, на териториите, на които се прилагат Договорите за създаване на Европейската общност и на Европейската общност за атомна енергия, съгласно условията, посочени в тези договори, и на територията на Черна гора, от друга страна.

Член 136

Генералният секретар на Съвета на Европейския съюз е депозитар по настоящото споразумение.

Член 137

Настоящото споразумение е съставено в два екземпляра на всеки от официалните езици на страните, като всеки от тези текстове е еднакво автентичен.

Член 138

Страните одобряват настоящото споразумение в съответствие със собствените си процедури.

Настоящото споразумение влиза в сила на първия ден от втория месец след датата, на която страните се нотифицират една друга, че процедурите, посочени в първия параграф, са приключили.

Член 139
Междинно споразумение

В случай че се изчаква приключването на процедурите, необходими за влизане в сила на настоящото споразумение, разпоредбите на някои части на споразумението, и по-специално онези, които се отнасят до свободното движение на стоки, както и съответните разпоредби за транспорта, влизат в сила чрез междинни споразумения между Общността и Черна гора, като страните изразяват съгласие, че при такива обстоятелства за целите на разпоредбите на дял IV, членове 73, 74 и 75 от настоящото споразумение, протоколи 1, 2, 3, 5, 6 и 7, и съответните разпоредби на протокол 4 към

него, думите „дата на влизане в сила на настоящото споразумение“ означават датата на влизане в сила на съответното междинно споразумение във връзка със задълженията, съдържащи се в гореспоменатите разпоредби.